

discionis. Concionari verbum Dei quam sit prestans et meritorium, II, 156, 2. Prædicatores sunt velut ancille Dei, et ad Dei cultum et Ecclesiam omnes vocant, V, 251, 1, 2: *Misti ancillas suas ut vocarent ad arcem et ad mœnia civitatis.* Prædicatores est maxilla ecclesie, III, 207, 1. Prædicatores doctrinæ veræ et salutaris testes Dei sunt veraces, V, 430, 2: *1. herat animas testis fidelis.* Sunt velut prophetae, XVIII, 394, 2: *Prophetia (in signum sunt) non infidelibus, sed fidelibus.* Sunt animæ medici, X, 269, 1: *Honora medicum propter necessitatem.* Prædicatores cur dicantur nubes, XI, 704, 2; 705, 1: *Qui sunt isti qui ut nubes volant? Novem analogie prædicatorum cum nubibus, XII, 874, 2: Repleta est domus nube; Job, 692, 1, 2: Si voluerit extendere nubes quasi tentorium suum. Sunt mystice nives, venti, fulgura, XIV, 477, 2: *Pellie a Domino pluviam in tempore serotino, et Dominus faciet nives, et pluviam imbris dabit eis; Job, 793, 1: Si voluerit... fulgurare lumine suo, desuper cardines quoque maris aperiet; 696, 2: Tonabit in voce sua mirabiliter qui facit magna et inscrutabilia.* Sunt velut sculptores qui ad conditoris sui imaginem animam humanam reformant, X, 290, 2: *Cor suum dabit in similitudinem picturæ.* Item figuli, 294, 4: *In brachio suo formabit lutum, et ante pedes suos curvabit virtutem suam, cor suum dabit ut con-summet limitionem.* Item fabri ferrarii, 492, 1: *Cor suum dabit labor in consummationem operum, et vigilla sua ornabit in perfectionem.* Concionatores sunt velut sagittatores, VII, 318, 2: *Sagitta ejus quasi viri fortis intersectoris.**

II. CONCIONATORUM OFFICIA ET MUNERA. — *Quales esse debent in generali.* Juxta S. Basilium, debent esse tanquam Apostoli, tanquam præcones caeli, tanquam regula pietatis, tanquam oculus in corpore, XX, 361, 2: *Si quis loquatur, tanquam sermones dei.* Debent esse tanquam pastores, medici, parentes et nutrices, Dei adjutores, plantatores palmium Dei, edificatores templi Dei, 378, 1: *Pascite qui in vobis est gregem Dei.*

Quæ conditiones in concionatore requirantur. 1. *Vita exemplaris.* Non sola voce, sed opere prædicet, IV, 55, 1; XIV, 318, 1: *Factum est verbum Domini in manu Aggæi.* Opere suo doctrinam astruat, VI, 37, 1; 147, 2; IX, 470, 1: *Noli citatus esse in lingua tua; et inutilis et remissus in operibus tuis.* Mystice voces de quibus in Apocalypsi, sunt conciones, fulgura, miracula et vita exempla, XXI, 101, 1: *Et de throno procedebant fulgura, et voces, et tonitrua.* Bene vivat oportet, VI, 302, 2: *Quomodo pulchras frustra habet claudus tibias, sic indecens est in ore stultorum parabola.* Magis vita doceat quam verbo, XV, 218, 1: *Erat enim docens, sicut potestatem habens.* Si est male vitæ, est velut stultus habens parabolam in ore, VI, 309, 2: *Quomodo si spina nascatur in manu teulenti, sic parabola in ore stultorum.* Sit potens

in opere et sermone, XVI, 277, 1: *Fuit (Jesus) potens in opere et sermone, coram Deo et omni populo.* Sit sicut citharodius omnium virtutum consonantia excellens, XXI, 129, 1. Bene docens et nihil prestans similis est expresso bene frondoso, sed infrugifero, XIII, 473, 2: *Ex me fructus tuus inventus est.* Prædicator habeat bonam virtutum famam, XVIII, 429, 1: *Christi bonus odor sumus.* Debent cum Christo virtutum conscendere montem, XI, 496, 1: *Super montem excelsum, ascende tu qui evangelizas Sion.* Prius ardeat charitate et zelo quam aliis prædicet, XVI, 383, 2: *Ille erat lucerna ardens et lucens.* Ut Seraphim ardere debent charitate, XI, 169, 4: *Seraphim stabant super illud.* Austeritate vitæ sibi auctoritatem parent, XVI, 51, 2: *Et erat in desertis usque in diem ostensionis ad Israel.* Prædicatores dum insistunt, altera manu gladius mortificationis tenendus cur, IV, 239, 1: *Adfasciantium in muro... una manu faciebat opus, et altera tenebat gladium.* Altamen vitæ est prædicatores minus sanctos sæpe plures convertere, quam qui sanctiores sui, XXI, 73, 2: *Eccc dedi coram te ostium apertum quod nemo potest claudere, quia modicum habes ostium.*

2. *Scientia.* Concionatores scienti esse debent scientia, tam practica quam contemplativa, XXI, 408, 2: *Intus plena sunt oculis, ante et retro.* Prædicator verbum Dei ruminet assidua meditatione ut illud eructet, XII, 524, 1, 2: *Venter tuus comedet, et viscera tua complebuntur volumine isto.* Legat S. Paulum et S. Chrysostomum, XVIII, 10, 1. Concionatores multi abstantur Scriptura sacra, XIII, 224, 2. Sit concha, non canalis, XX, 76, 1: *Sit autem omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum.* Concionatores mystice sunt phiala doctrina exuberantes, I, 619, 2. Sint ut Cherubim pleni cælesti scientia, XII, 507, 2. Bobus representantur, quæ sint dotes bovis et prædicatoris, V, 403, 1, 2. Debent doctrinam recte secare, dividere, discernere, XIX, 287, 2: *Sollicite autem cura teipsum probabilem exhibere Deo... recte traclantem verbum veritatis.*

3. *Oratio.* Sine Dei gratia frustra est omnis prædicatio, Job, 287, 1: *Si destruxerit, nemo est qui ædificet; si incluserit hominem, nemo est qui aperiat.* Sine spiritu et gratia prædicandi, concionator prædicare nequit, XII, 15, 2: *Præsumptus te formarem, novi te, et antequam exires de vulva, in utero sanctificasti te.* A Deo prædicatores informantur ad loquendum, IX, 339, 1, 2: *In medio Ecclesiæ aperiet os ejus.* Igitur ante concionem orent prædicatores, XV, 269, 1; XVII, 163, 2: *Nos vero orationi et ministerio verbi instant erimus.* Studeant orationi, XVI, 590, 1: *Hæc oculus est Jesus, et sublevis oculus in calum dicit: Pater, venit hora. Quare prædicatorem oratio oportet.* XV, 354, 1: *Et dimissa turba, ascendit solus in montem orare.* Docturi alios prius in secreto concionent orationi, et in ea spiritum hauriant quam dein

auditores effundant, XV, 942. *Veni Joa Baptistam prædicans in deserto, 116, 2.* Quam in oratione a Deo privatim hauserunt, magno spiritu in populum effundent, XV, 319, 2: *Eccc exiit qui seminavit, seminare.* Quid ante concionem a Deo flagitare debeant, IV, 397, 2: *Tribue sermonem compositum in ore meo in conspectu leonis.* Oret Deum ut linguam dicentis dirigat, V, 482, 1: *Domini (est) gubernare linguam.* Pro motione interiori Deum sedulo precetur, XVIII, 268, 2: *Ego plantavi, Apollo rigavit; sed Deus incrementum dedit, 394, 2: Si autem omnes prophetent, intret autem quis infidelis... occulta cordis ejus manifesta fiunt.* Concionis fructus oratione impetrandus, 261, 1: *Sermo meus et prædicatio mea non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis.* Sæpe se Deo commendent concionatores pro bono rerum successu, XIV, 307, 1, 2: *Velati sunt a Spiritu sancto loqui verbum Dei in Asia.*

4. *Zelus pro animarum conversione.* Prædicator sit zelosus et fervidus, XVII, 249: *Erat vir bonus et plenus Spiritu sancto.* Quo studio suo munere fungi debeat, XVIII, 239, 1: *Sanctificans Evangelium Dei, ut fiat oblatio Gentium accepta, et sanctificata in Spiritu sancto.* Concionatores per Eliam representantur, X, 504, 1.

Iste zelus sese manifestat: 1. *Nunquam cessando a prædicatione.* Fontem imitantur concionatores, doctrinam suam effundendo, etiam si nemo sit qui eam hauriat, VI, 163, 1. *Sapientia pulchra erit tibi cum servaveris eam in ventre tuo, et redundabit in labiis tuis.* Prædicator non debet tacere, etsi audire nolint auditores, XII, 160, 2: *Et dixi: Non recordabor ejus, neque loquar in nomine illius: et factus est in corde meo quasi ignis exstans, claususque in ossibus meis.* In concionando non oportet tepescere, etiam si pauci aut nulli convertantur, XXI, 44, 1, 2: *Habeo adversum te pauca, quod charitatem primam reliquisti.* Prædicator tacens consumitur, Job, 309, 1: *Quare tacens consumor? Prædicationis divina necessitas, 700, 2: Frumentum desiderat nubes, et nubes expargunt lumen.* Prædicatoribus in republica deficientibus, mala invalescent, VI, 408, 4: *Omni Propheta deperit, dissipabitur populus.* Qui verbum Domini prædicare possunt, id non refugiunt, V, 339, 2; 360, 1. Prædicatione alios fraudare, est spirituality frumenta recondere, 338, 2: *Quis abscondit frumenta maledicetur in populo.* Canibus comparantur, XI, 663, 2. Prædicatores imperfecti meliores sunt iis qui sibi soli sancte vivunt, X, 406, 2. Prædicandum Evangelium quibusvis gentibus, XVIII, 179, 2: *Quomodo ergo invocabunt in quem non crediderunt? Prædicatores imperfecti meliores sunt iis qui sibi soli sancte vivunt, X, 373, 1.*

2. *In reprehendis vitiiis et peccatoribus.* Quomodo erga peccatores se gerere debeant concionatores, X, 509, 2. Siat speculatores, XII, 527, 2:

om dedi te domui Israel. Ne sit nimis blandus, sed sæpe vitia corquatur, V, 293, 1: *Quis incorpationes relinquit, errat.* Mordet, non aduleter, XII, 377, 1: *Viderunt autem tibi assumptiones falsas.* Libere vitia carpat, non aduleter potentibus, VI, 334, 1: *Mittitur sicut vulnera diligenti, quam fraudulenta virilia odientis.* Ipsi necessaria acris mali increpatio, XI, 260, 4: *Percutiet terram virga oris sui, XVII, 178, 2: Dura cervicæ et incurvatis cordibus.* Sint tuba, non tibia; carpat, non aduleter, XI, 675, 1: *Clama, quasi tuba exalta vocem tuam.* Constanter pergant exemplo Aggæi in arguendis vitiiis, nec cessent donec audientium animos permeaveant ad illa exitipandam, XIV, 329, 2. Prædicator sit audax, fortis et constans, liber, qui nec pudore vincatur, nec metu taceat, aut pallescat, XII, 523, 1: *Ut adamantem et ut silicem dedit faciem tuam.* Prædicator sit velut columna sustinens infirmos, et muros æreus, 21, 1: *Dedit hodie in civitatem munitam, et in columnam ferream, et in murum æreum.* Dulciter et amorse corripit peccantes, V, 506, 1: *Qui dulcis eloquio, majora percipiet.* Ferant infirmitates auditorum suorum, XVII, 373, 2: *Omnia ostendi vobis, quoniam oportet suscipere infirmos.*

3. *In vividis novissimum representationibus.* Concio viva est quæ novissima vive representat, XII, 455, 1: *Egrederet ad vallem filii Ennom... et prædicabis tibi verba quæ ego loquar ad te.* Novissimum terrores auditoribus incutiant, XIV, 51, 1: *Ahuc quadraginta dies, et Ninive subvertetur.* Peccatores a somno vitiorum excitent, XVIII, 654, 2: *Surge, qui dormis, et exurge a mortuis.* (Quomodo pathetice Creatorem contra peccatores invocare debeant, XI, 104, 2: *Audite, caeli, et auribus percipite, terra, quoniam Dominus locutus est.* Plus efficiunt terrendo quam blandiendo, XVII, 338, 1: *Annuntiat hominibus ut omnes ubique penitentiam agant, eo quod statuit diem in quo judicaturus est orbem in æquitate.* Concionatores efficaces sunt mallei peccatorum, VI, 44, 2: *Parata sunt derisoribus judicium, et mallei percutientes stultorum corporibus.* Conclones molles sunt causa hæresos, XI, 414, 2: *Loquimini nobis placenta videte nobis errores.* Prædicatio evangelica est vox tonitru, Job, 732, 1: *Quis dedit vehementissimi imbricursum, et viam, manans tonitru?* Concionatores sunt velut nubes onantes, XII, 93, 4: *Ad vocem suam... fulgura in pluviam facti; XV, 649, 2: Erat autem aspectus ejus sicut fulgur.*

4. *Dicendi peritia, quæ elucet.* 1. *In detigenda concionis materia.* Seria et utilia doceat concionator, XVII, 356, 1. Loquatur verba et sancta, XX, 360, 2: *Si quis loquatur, quasi sermones Dei.* Si sincerus, 85, 2. Et fugienda levitas, XVIII, 423, 2: *Sermo noster quæ fuit apud nos, non est in illo, est et non. Ejus munus est, jam fugat vitiorum, jam cælestes proponere coronas* 100, 1. Sua lingua vitam gratia et gloria audito-

ribus conciliat, V, 583, 1: *Mors et vita in manu lingue: qui diligunt eam, comedent fructus ejus.* Ex homine evellat regnum peccati, ut plantet regnum sanctitatis et virtutis, XII, 47, 2: *Constitui te hodie super gentes et super regna, ut vellos et destruas,...* et edifices et plantas. Animas a fornicatione peccati conversas Christo despondeant, XIII, 286, 2. Item illuminet, purget, perficiat, XVIII, 612, 2: *Mihi... data est gratia hæc, in gentibus evangelizare investigabiles divitias Christi, et illuminare omnes.* Vocantur fidei recte satores et debellatores errorum, XII, 17, 2. Debent esse satores aternitatis, II, 235, 1. Concionatorum talium exempla, *ibid.* Debent esse edificatores septimum, XI, 684, 1: *Vocaberis edificator septimum, acertens semitas in quietem.*

2. In prudentia quæ omnia quæ dicit, auditorum capacitati et dispositioni accommodat. Prædicator sit prudens et discretus, XII, 523, 1. Quomodo conciones suas temperare debeat, XXI, 401, 2. Prædicator prius in se eorum quæ dicitur est affectum exciet, VIII, 70, 2: *Favus distillans labia tua.* Accommodet se loco, tempori et personis, V, 563, 1: *Aqua profunda verba ex ore viri, et torrens redandans fons sapientie.* Opportune sua dicat, VI, 263, 2: *Mala aurea in lectis argenteis, verbum dictum in tempore suo.* 265, 1. Opportunitatem commodam suos monendi et ad vitam emendationem excitandam, capiet, XIV, 317, 2. Publicis claudibus utatur ad solentem audientium, XVI, 186, 1: *Nisi penitentiam egeritis, omnes similiter peribitis.* Auditori se atterpet, XVIII, 434, 2: *Non sicut Moyses ponebat velamen.* Concionatores debent esse ut nubes quæ a Deo directæ unicuique secundum capacitatem cordis sui doctrinam tanquam aquam effundant, Job, 323, 1: *Qui figat aquas in nubibus suis, ut non erumpant pariter deorsum.* Quæque tempore congruo debent deponere pro captu audientium, XV, 335, 2: *Omni scriba doctus... similis est homini patrifamilias qui profert de thesauro suo nova et vetera;* V, 559, 2: *Non recipit stultus verba prudentis, nisi ea dixeris quæ versantur in corde ejus.* Sensim, non simul omnia documenta sua instillet, 564, 1. Cum rufius et duris agens sensim eas imbuiere debet, XIII, 617, 2: *Non stillabis super domum idoli.* Populo tunc mirari, nunc blandiri debet, XX, 187, 1. In omnes affectus se transformet, V, 47, 2: 48, 1. Prædicatorum verba mystice sunt portæ exteriores et interiores templi ab Ezechiele descripti, XII, 794, 1; 799, 1. Prædicatio et initionis variæ analogie, XX, 81, 1: *Suscipite insitum verbum quod potest salutare animas vestras.*

3. In forma concionum. Concionandi apostolica ratio efficacissima est, omnibus concionatoribus imitanda, XVIII, 261, 1: *Et sermo meus et prædicatio mea non in persuasibilibus humanæ sapientie verbis.* Prædicatio Christi quam efficacissima fuit, XI, 582, 1: *Posuit os meum quasi gladium*

acutum. Concionator imitetur seminantem, ventilando semen seminandum, alligando sibi saccum seminis, seu scientie docendæ; sapientiam largi spargendo et disseminando, V, 452, 2: *Labia sapientium disseminant sapientiam.* Concionator a thesi ad hypothesin debet descendere, XVIII, 642, 2. Prædicator ut vita cocinea debet esse tenuis, planus et facilis; colligatus, connexus et constrictus, concinnus, suavis et gratus; sanguineum habens colorem, id est, tinctus sanguine Christi, VIII, 42, 1: *Sicut villa cocinea labia tua.* Qui nimis de externo ornatu verborum solliciti sunt, fructum et spiritum concionis amittunt, IX, 425, 2: *Sicut folium fructificans in arbore viridi, alia generantur et alia deficiuntur: sic generatio carnis et sanguinis.* Qui pomposus et verbosus est, est nubes sine aqua, XX, 674, 2: *Hi sunt... nubes sine aqua, arbores cultuales.* Doctrinam ex intimo cordis sensu deponat, nec recitatur verbum, prout eam memoriter didicit, V, 452, 2. Ejus sermo sit sedatus, et non velox, XX, 72, 2. Eius sermo ioculetur, 349, 1; 471, 1: *Hanc ecce vobis... secundam scribo epistolam, in quibus vestram excito in commotione sinceram mentem.* Conciones breves potiores sunt prolixis, V, 296, 1, 2: *Qui moderatur labia sua, prudentissimus est.* Concionator loquax fructu carebit, III, 271, 1. Horam concionis excedens auditoribus tedium creabit, sibi fatigationem, *ibid.* Animum non despondeat, nec serium concionandi modum mutet, etsi ab aliis non audiat, at explodatur; non ideo suo fructu concio, nec ipse mercede carebit, XII, 738, 2: *Et es eis quasi carmen musicum, quod suavi dulcique sono canitur, et audiunt verba tua et non faciunt ea.* Concio bona quæ sit, ex fructibus cognoscitur, 342, 1. Conciones Apostolorum erant catecheses, 205, 2; 240, 2.

6. Fuga vanitatis et proprii commodi in prædicando. Prædicator non suam, sed Dei gloriam querat, XVIII, 277, 2: *Hic jam queritur inter dispensatores ut fidelis quis invenitur.* Non querat plausum, sed planetum, XII, 342, 1. Fideles conquirit Christo, non sibi, XVI, 349, 2: *Anticus sponsi qui stat et audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi.* Laudatus, laudes ad Christum referat, 94, 1: *Ego quidem aqua baptizo vos, veniet autem fortior me.* Concionator suam vocem carebit, III, 338, 2; 330. Qui ex concione plausum querit damnationi se exponit, XVI, 115, 1: *Pro cum benedixerint vobis homines.* Dum plausum, lucra aut commoda accipiuntur, prædicatores, filios spirituales non gignunt, et si quos generant, eos promovere nequeunt, XIII, 408, 1: *Da eis, Domine. Quid dabis eis? Da eis vitulum sine herbis et ubera arenata.* Prædicatores sacram Scripturam prædicantes ad suam gloriam, et qui impie videndæ populum scandalizant, furantur verbum Dei, XII, 187, 1: *Ece ego ad prophetas qui furantur verba mea.* Magni fit prædicator, dum placentia dicit; *villa*

laxans. Habuerat XVI, 104, 1: *Omnes testimonium illi debant, et mirabantur in verbis gratia.* Docens placentia carni, causa est ut populus multa scelerata committat, 215, 1. Verbo Dei abutens, panem et mensam Dei pollutit, XIV, 559, 1. Gloriarum non debent prædicatores in fructu concionis suæ, nec animo cædæ, si illius nullus fructus sequatur, sed patienter eum expectent, V, 681, 2 et seq.: *Sic est regnum Dei, quemadmodum si homo faciat sementem in terram... et semen germinet et increscat, dum nescit ille.* Non moveatur auditorum paucitate vel multitudinem, V, 452, 2. Eadem glacitate doceat paucos ac multos, rusticos ac nobiles, barbaros ac civiles, XVII, 237, 1, 2 et seqq. Prædicator se humiliare debet, XII, 16, 2: *Et dixit, et ait: Nescio loqui, quia puer ego sum.* Doctrinam quam docet, eventilet ab omni cupiditate, V, 452, 2. Prædicare verum Dei gratias, est majoris perfectio nisi quam sumere alimoniam ab auditoribus, XVI, 640, 2: *Dicit eis Simon Petrus: Vado piscari.* Prædicatores munera respiciant, XVII, 373, 1: *Argentum et aurum aut vestem nullius concepi.* Quomodo dicantur miscere vinum cum aqua, XI, 115, 2: *Vinum tuum mistum est aqua.* Stent super amia mundana erecti, XII, 515, 1: *Sta super pedes.*

III. CONCIONATORUM REMUNERATIO. 1. Remuneratio temporalis. Prædicator dignus est sustentatione, XV, 263, 2: *Ignis est enim operarius cibum suum.* Alimentum eis debetur, XVI, 147, 1: *Dignus est enim operarius mercede sua.* Debent ali a fidelibus, V, 404, 2: *Ubi plurima segetes, manifesta est fortitudo bovis.* Sperare possunt alimoniam ex suis prædicationibus, XVIII, 330, 1: *Debet in spe qui arat arare.* Per bovem triturantem designantur, 339, 1. Eos alens quomodo eorum meriti particeps fiat, IX, 369, 2: *Benefac justo, et invenies retributionem magnam; et si non ab ipso, certe a Domino.* Eos qui alunt, magnam a Deo mercedem excipient, XIX, 4, 2: *Cum gaudio deprecationem faciens super communicatione vestra in Evangelio Christi.*

2. Remuneratio spiritualis. Eorum gloria sunt auditores bene disciplinati, V, 528, 1: *Corona semen, filii filiorum.* Eorum sanctitas elucet ex auditorum sancta vita, IX, 360, 1: *In filiis suis agnoscitur vir.* Quo plus in alios docendo effundit, eo plus sapientia et doctrina celestis recipit, XV, 321, 2: *Qui enim habet, dabitur ei, et abundabit.* Sanctorum prædicatorum gloriam adauxere omnes quos conversos celo asseruerunt, 521, 2: 522, 4. Magis sæpe merentur concionatores ubi nullus apparet fructus aut exiguus, XVIII, 269, 1: *Unusquisque autem propriam mercedem accipiet secundum suum laborem.* Doctores et prædicatores fulgebunt quasi stelle in perpetuas æternitates, XIII, 169, 1 et seq. [Vide DOCTOR, PASTOR, PASTOR].

CONCORDIA. I. NATURA ET DEFINITIO. — Concordia unde dicta XXI, 127, 3: *Viginti quatuor se-*

niores ceciderunt coram agno, habentes singuli et thyras. Concordia cor facit unum, cur, XVII, 132, 2: *Multitudinis autem credentium erat cor unum et anima una.*

II. CONCORDIA BONA ET EFFECTUS. — Concordia quanta vis, V, 580, 2: *Frater qui adjuvatur a fratre, quasi civitas firma, et iudicia quasi vectes verbum.* XX, 320, 2: *Omnes unanimes, compatientes.* Concordia fratrum valida et inexpugnabilis, V, 580, 2. Ea evadit potens instar regni, *ibid.* Munimen est omni muro firmitus, XIX, 20, 1: *Unanimes, idipsum sentientes.* Unit familias et munit urbes, XV, 304, 1: *Omnis civitas vel domus divisa contra se, non stabit.* Quanta sustineat onera, XIV, 303, 1: *Reddam populis labium electum ut... serviant ei (Domino) humero uno.*

Concordia quanta bona, V, 582, 2; IX, 668, 2: *In tribus placitum est spiritus meo quia sunt probata coram Deo et hominibus: Concordia fratrum... Concordia bona, ejuisque ditantis symbola,* XI, 262, 1: *Habitabit lupus cum agno.*

Concordia concertui musico comparatur, X, 386, 2: *Tibia et psalterium suavem faciunt melodiam, et super utraque lingua suavis.* Est musica Deo gratissima et hominibus, 452, 4: *Sicut in fabricatione auri signum est smaragdi, sic numerus musicorum in jucundo et moderato.* Placet Deo præ sacrificio, XV, 162, 2: *Relinque munus tuum ante altare, et vade prius reconciliari.* Concordia fratrum quam sit suavis, XIII, 545, 2. Concordia fratrum bona et jucunda, Psalm, II, 387, 2 et seq.: *Ece quam bonum et quam jucundum habitare fratres in unum.* Quantum sit bonum, Deoque quam gratum, XV, 412, 2 et seq.: *Ubi enim duo vel tres consentientes in nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Concordia civium est victoria de hostibus, X, 494, 2: *Concordia nos unit Deo, XVI, 600, 1: Ut omnes unum sint, sicut tu, Pater, in me, et ego in te.* Concordie premium, XVIII, 512, 4, 2: *Pacem habete, et Deus pacis erit vobiscum.*

III. CONCORDIE NECESSITAS ET OBLIGATIO. — Concordia prima et præcipua est virtus, ea in triplici hominum genere requiritur, IX, 668, 1: *In tribus placitum est spiritus meo... concordia fratrum, et amor proximorum, et vir et mulier sibi bene consentientes.* Ea decet christianos, VI, 229, 1: *Concordia christianis commendatur, XVIII, 237, 1: Propter quod suscepit invidiam, sicut et Christus suscepit vos.* Est studioso conservanda, V, 580, 2. Est colenda cum proximis, domesticis et vicinis, XI, 462, 1. Concordia et unio cur requiruntur in religiosis, et clericis, virisque apostolicis, XXI, 398, 1; 400, 1: *Duodecim portæ duodecim margaritæ sunt, per singulas.*

IV. CONCORDIE CAUSA, MEDIA, EXEMPLA. — Concordie causa est amor mutuus, IX, 668, 1. Etiam ejus causa SS. Trinitas, 668, 2. Eius duo media, XVI, 133, 1. Exempla concordie in bove et vipera, X, 338, 2: *Amicus et sodalis in tempore convalescentie,*

Alia ejus exempla, gnomæ et apophtegmatâ, XIX, 20, 1; XX, 320, 2. In celestibus quanta concordia, Job, 51, 1: *Polestas et terror apud eum est qui facit concordiam in sublimibus suis* (Vide AMOR PROXIMI).

CONCUBINA, CONCUBINATUS. 1.° Concubina quæ sit, quæ uxor, I, 268, 2. Concubinae erant legitimæ uxores, licet secundariæ, VIII, 149, 1; IX, 434, 2. Earum filii videbantur spurii, quia secundarii, XVI, 448, 1. Concubinis non nimis credendum, IX, 245, 2.

2.° Concubinatus vetandus non conjugatis, IX, 527, 2. Is in Hispania in nullo toleratur, *ibid.* Concubinatus sacerdotum est velut hæresis Nicolaitarum, XXI, 52, 1.

3.° Concubinariis in complexu concubinarum fulgore sideratus, IV, 296, 2. Concubinari impotentia in Italia, III, 613, 2. In ipso concubitu multi occubere, V, 198, 4 (Vide LUPANARIA, LIBIDO, etc.).

CONCUPISCENTIA. I. CONCUPISCENTIE DEFINITIO ET NATURA. — Concupiscentia quid propriè sit, XX, 55, 1; 56, 1. Non est in homine aliqua substantia prava a diabolo producta quæ malum motus suscitet, XVIII, 601, 2; XX, 54, 2. Nec est peccatum originale, XX, 54, 2. Nec est prava qualitas progenita a peccato originali, 55, 1. Quibus nominibus a Paulo significatur, XVIII, 29, 1. Cur vocetur peccatum, X, 28, 1; XX, 515, 1. Jugiter hominem titillat, tentat ad peccandum, et una succedit alteri X, 28, 1; XX, 53, 2. Est causa intrinseca tentationis et peccati, extrinseca causæ sunt variæ, XX, 54, 1. Ipsa est semen et origo peccati, *ibid.*, 2. Est manubrium demonis, XVIII, 566, 1. Est filia dei alieni, XIV, 577, 2. Vocatur quoque morbidus affectus et affectionalis qualitas, XX, 56, 1, 2. Non est quid superadditum potentiæ animæ, *ibid.* Concupiscentia dicitur necessitas, *Psal.* I, 143, 1. Est serva rationis et spiritus, X, 189, 2.

II. CONCUPISCENTIE PROPRIETATES. 1.° *Ejus origo.* Concupiscentia non est ex Deo sed ex peccato et diabolo, XX, 55, 2. Nata est in homine ex peccato, IX, 318, 1: *Non est creata hominibus superbia.* Eam trahimus ex Adamo, sed per Christum illa facta est materia lucte et victoriæ, XVIII, 103, 2; XX, 547, 1. Non est ex Deo, sed ex mundo, *ibid.* Eam peccato meruit, hæc auferetur in resurrectione, XIII, 465, 1. Conceptio concupiscentiæ quæ et quando fiat, XX, 56, 2. Ex concupiscentia mulieris concupiscentia viri nascitur, X, 370: *De vestimentis enim procedit linea; et a muliere iniquitas viri.*

2.° *Ejus universalitas.* Nemo ea caret, VI, 57, 1: *Quis potest dicere: Mundum est cor meum, purum sum a peccato?* Maxime erga res venereas, *ibid.*, 2. Ei tradidit sumus quasi tyranno, etiam justî, XVIII, 123, 2: *Ego autem carnalis sum, venundatus sub peccato.* Quomodo in justis transeat reatu, maneat actus, 130, 1: *Nihil damnationis est in qui sunt in Christo Jesu.* Quo sensu puero sit colligata, VI, 158, 2: *Stultitia colligata est in corde pueri.*

Hæc ei deforis advenit, *ibid.* Quatenus ab eo liberari petere liceat, XV, 194, 1.

3.° *Ubi in homine residat.* Non tantum residet in appetitu sensitivo, sed etiam in rationali, XVIII, 565, 2; 601, 1. Est etiam in intellectu et voluntate, XX, 55, 2. In membris potissime residet, 171, 2: *Unde bella et lites in vobis? Nonne ex limbo? Es concupiscentis vestris quæ militant in membris vestris?* Concupiscentiæ sedes et instrumentum sanguis est, XIII, 335, 2.

4.° *Quandiu durat.* Concupiscentia novis innata domari quidem potest, extirpari non potest, XV, 178, 2. Ligat filios Adam per omnem vitam, VI, 158, 1, 2. Concupiscentia materialis, non formalis, est in mundo, XX, 543, 1.

5.° *Quotplex sit concupiscentia.* Est ea in nobis quadruplex, VI, 458, 1. Concupiscentia triplex est in mundo, XX, 543, 1; 546, 1. Concupiscentia oculorum quæ sit, 545, 2. Quæ carnis, 546, 1. Idem sunt quod ipse mundus, 175, 2.

6.° *Quales sint concupiscentiæ characteres.* Non habet mentem, V, 180, 1: *Qui autem adulter est, propter cordis inopiam, perdit animam suam.* Est cæca et villosa, IX, 519, 1: *Si præstes animam tuam concupiscentiæ ejus, faciet te in gaudium inimicis tuis.* Est stulta et clamosa, V, 263, 1: *Mulier stulta et clamosa, pleneque illecebris, et nihil omnino sciens.* Opponitur veræ sapientiæ, V, 262, 2. Opponitur SS. Trinitati, XX, 545, 1; 546, 1. Inter eam et rationem sunt assidua bella, VI, 458, 2. Militat adversus spiritum, XX, 171, 2. Concupiscit caro adversus spiritum quomodo, XVIII, 29, 1. Ejus et spiritus lucta, 125, 2. Quomodo nobis dominantur et non dominantur concupiscentiæ, XX, 171, 2. Suscitant bella in nobis, 172, 1. Concupiscentia semper eruginat nequitiam, IX, 377, 2. Hæc sepe exhalat fœdas imagines, VI, 57, 1. Insuperfiabilis est, XX, 172, 1. Item instabilis, *ibid.*, 2. Blande irrepit et enecat, 58, 1.

7.° *Concupiscentiæ vis et violentia.* IX, 518, 1. *Post concupiscentiæ tuas non eas, et a voluntate tua avertere.* Quam sit potens, X, 241, 1. *Super omnem concupiscentiam hominis superducat desiderium* (species mulieris), XX, 172, 1. Ejus quanta sit vis, XIV, 204, 2. Concupiscentiæ frigus, XX, 59, 2. Concupiscentia muliebris est velut ignis, IX, 308, 2. Concupiscentia cuique innata diffuculter superatur, VI, 439, 1. Eam mortificare quam difficile sit, XV, 166, 2. Quia nobis vitaliter inheret, sine magno animi dolore evelli nequit, XVIII, 133, 2.

8.° *Concupiscentiæ typi et emblemata.* Ejus emblemata sunt sirenes, IX, 318, 1. Diversimode est velut Eva, febris, vulpes, lena, prurigo, XX, 53, 2; 54, 1. Est velut bestia, IX, 243, 1. Ejus tæcus est limax, 519, 1. Representatur concupiscentiæ per locustas, XXI, 199, 1, 2. Per sanguisugam ejus quatuor filia, VI, 442, 1. Idque per varias analogias denotatur, *ibid.*, 2. Concupiscentiæ quomodo apte comparantur muscæ, VII, 332, 1. Per reos denotantur,

VI, 193, 2. Concupiscentiæ pes lepram adumbratur, XVI, 232, 2. Per febrim denotantur, XV, 228, 2. Hujus triplicis typi qui fuerunt, Cain, Balaam et Core, XX, 673, 1. Concupiscentia cupidini confertur et ejus conditiones et mors, 60, 1. Est velut meretrix, V, 66, 2; 200, 1; 268, 1. Est latro, VI, 203, 1. Alienigenæ comparatur, IX, 367, 1. Est turbo, VIII, 371, 2. Concupiscentia carnis est velut nequam mulier, IX, 684, 2. Est velut senex fatuus, 672, 1. Est similis puero quoad tria, X, 92, 1. Concupiscentia oculorum est velut dives mendax, IX, 672, 1. Concupiscentiæ sunt mysticæ fornicationes, XX, 175, 1.

III. MOTIVA AD CONCUPISCENTIAM FUGIENDAM. — 1.° *Concupiscentia parva est peccati, et causa peccati, et peccatum.* XVIII, 123, 1. Dum consensum aliquem elicit, parit peccatum, XX, 56, 1: *Deinde concupiscentia cum conceperit, parit peccatum.* Concupiscentia ex Adamo contracta mater et fons est omnis peccati, XIV, 419, 1. Concupiscentia carnalis deliberata est peccatum mortale, XV, 165, 1: *Omni qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mæchatus est eam in corde suo.* Concupiscentia repugnat legi naturali et divinæ, IX, 518, 2. Repugnat divinæ societati, XX, 414, 2: *Fugientes quæ in mundo est concupiscentia corruptionem.* Ob eam non potest homo semper ab omni veniali peccato abstinere, 136, 1: *In multis enim offendimus omnes.* Concupiscentiam inimicis Judæi non putabant esse peccatum, II, 419, 2: *Non concupiscet uxorem proximi, Concupiscentia omnis rei vetita est ob sex causas, 420, 1.* Concupiscentiam rei alienæ vetat decimum Decalogi præceptum, *ibid.* Concupiscentia interna mulieris legi veteri fuit vetita, V, 172, 2: *Non concupiscat pulchritudinem ejus cor tuum, nec capitis nutibus illius.*

Concupiscentiam involuntariam vetari, falso vult Calvinus, II, 420, 1. Motus ejus rationem prævenientes et præinde involuntarii, nulla sunt peccata, XX, 57, 1. Ejus motus sentire non est peccatum, sed consentire, IX, 517, 2: *Post concupiscentias tuas non eas, et a voluntate tua avertere.*

2.° *Fugienda propter multiplices concupiscentiæ noxias affectus.* Quam sit noxia, V, 66, 2; 131, 2; 142, 2; 175, 1. Ejus adimpletio varia causat mala, IX, 518, 2.

Concupiscentiæ sæpe impediunt fidei acceptionem, XVI, 346, 1: *Dilacerant homines magis tenebras quam lucem: erant enim eorum mala opera.* Est obex sapientiæ acquirendæ, ideo a nobis tollenda, IX, 59, 2: *Fons sapientiæ verum Dei in excelsis.*

Concupiscentia execat omnem virorem victutis, V, 279, 1: *Qui sterit vitale, filius confusionis est.* Impedit bona opera, XIX, 491, 2: *Deponentes omne pondus et circumstantes nos peccatum.* Quomodo impediatur virtutum opera, XVIII, 566, 2: *Hæc enim sibi adversantur, ut non quæcumque*

vultis, illa facite. Concupiscentia rerum terrenarum vacandum præcipue, *Psal.* I, 308, 1: *Vacate et videte quoniam ego sum Deus.*

Concupiscentiam qui sequitur, mancipium est, XX, 463, 1: *Libertatem illi promittentes, cum ipsi servi sint corruptionis.* Concupiscentiæ sunt laquei desideranti, XII, 397, 2: *Ego Dominus respondens ei in multitudine inmunditiarum suarum, ut captivus domus Israel in corde suo.* Concupiscentis quomodo non habest quod concupiscit, XX, 172, 1, 2. Possidetur ipse a re concupita, non eam possidet, *ibid.* Concupiscentiæ indulgens incidit in egestatem et ignominiam, V, 92, 1. Ei obsequens omnium rerum possessione spoliatur, VI, 66, 1: *Suavis est homini panis mendacis, et postea implebitur eis ejus calculo.* Et similis est urbi hostibus potenti, VI, 292, 2. Via concupiscentiæ spinosa est, VIII, 382, 1: *Ambulavimus vias difficiles.* Ex ea oritur tristitia, X, 105, 2: *Congrega cor tuum in sanctitate ejus, et tristitiam longe expelle a te.* Ejus filia, IX, 518, 1.

Cito concupiscentia transit, XX, 547, 2: *Et mundus transit, et concupiscentia ejus.* Interit una cum homine, IX, 426, 1: *Omne opus corruptibile in fine deficiet, et qui illud operatur, ibit cum illa.* Ejus ignis puniunt igne gehennæ, 237, 1: *Vindicta carnis impij, ignis et vernis.*

3.° *Propter bona concupiscentiam vincendi promissa.* Concupiscentia dominans, rex est, X, 430, 1: *Dominantes in potestatibus, homines magni virtute.* Eam domans animam suam invenit, XVI, 509, 1: *Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam.* Concupiscentiarum mortificatione est via acquirenda arcæ unionis cum Deo, XVI, 602, 2: *Ego in eis, et tu in me, ut sint consummati in unum.* Qui concupiscentiæ ardorem vincit, vincit etiam ignem corporeum, X, 553, 1: *A pressura flammæ quæ circumdedit me, et in medio ignis non sum æstuatus.* Concupiscentiam vincuntibus dantur consolationes, XXI, 54, 1: *Vincenti dabo mundum absconditum.* Per luctum contra eam in mundo mereamur liberari ab ea in cælo, XVIII, 120, 2.

IV. MEDIA AD CONCUPISCENTIAM REFRENANDAM. — 1.° *Contra illam bellando.* Concupiscentia refruenda, IX, 518, 2. Ei bellum est inferendum, XX, 58, 1; 169, 2; 175, 2. Cedoendo augetur, et resistendo minuitur, 61, 1. Serio vincenda est, non remisse, V, 569, 1. Vincit potest quatuor modis, II, 420, 1. Concupiscentiæ prævæ sunt per contrarias virtutes evincendæ, X, 265, 1: *Fili, in vita tua tenta animam tuam, et si fuerit nequam, non des illi potestatem.*

2.° *Oratione.* Optimum contra eam remedium est oratio, XX, 58, 2. Concupiscentiam dum sentis, invoca B. Virginem, IV, 356, 1, 2. Concupiscentiam domat recordatio Dei, X, 50, 2: *Memorans timorem Dei, et non trascaris proximo.* Extinguitur passione Christi, IV, 204, 1.

3. *Austeritate vitæ.* Concupiscentia est austeritate frangenda, X, 366, 2. Non debet deliciis indulgere, VI, 41, 2: *Non deest stultum delicia,* nec *ver: un dominari principibus.* Concupiscentiam reterens, ethica christiana per viam afflictionis, timoris, tristitie, IX, 168, 2. Refrenanda est virga timoris Dei et disciplina, 211, 2: *In teo pedem tuum in compede illius (sapientia),* 596, 1. Est tribulatio coercenda, V, 293, 1: *Via vitæ custodienti disciplinam.* Ea minuitur per afflictiones et tribulationes, XX, 16, 2: *Omne gaudium existimate, cum in varias tentationes incidieris.* Ire Dei signum est, si concupiscentie nostræ vota concedat, misericordie vero, si neget, VIII, 589, 2: *Pro quibus tormentis bene disposuisti populum tuum, quibus dedisti concupiscentiam delectamenti sui novum soporem (Vide COPIDITAS).*

CONDITIO. Conditio sive vitæ status sua cuique a Deo datur, VI, 413, 1, 2: *Judicium a Domino creditur singulorum.*

Conditio cum est impossibilis, etiam est impossibile id quod hanc conditionem requirit, XVIII, 61, 2.

CONDITIONALIA. Conditionalium scientia in Deo ex multis probatur, III, 404, 2 (Vide DEUS).

CONDUCTUM. De conducto quod lege Mosis statutum fuerit, I, 617, 1. Conductum substantive capitur pro domo conducta, XVII, 444, 1.

CONFESSARIUS. 1. *Quales debeant esse confessarii,* 594, 1, 2 et seq. Quomodo se manere debeant, ac cum peccatoribus agere, XX, 687, 1: *Odiertes et eam que carnalis est, maculatam tunicam.* Confessarii sunt vicarii Christi in iudicando, leviter hoc peragere iudicium non debent, X, V, 591, 2: *El sedebit constans et emundans argentum.* Confessarius quid sit erga peccata, peccatorum excantator, VII, 345, 1. Confessarii sunt animæ medici, X, 269, 1: *Quales sint ex penitentibus agnoscitur,* XIV, 591, 2. Apposite penitentibus respondentes, videntur eis quasi osculum pacis imprimere, VI, 242, 2: *Labia deoscutabitur, qui recta verba respondet.* Sæpe penitentium fundum conscientie suorum penitentium, 351, 2: *Quomodo in aquis respicient cultus prospicientium, sic corda hominum manifesta sunt prudentibus.* Confessarii indignos absolventes eorum peccata in se transcribunt, XIX, 248, 2: *Manus cito nemini imponeris, neque communicaveris peccatis alieni.* Confessarius quid agere debeat in perditione penitentis sui, XVI, 120, 1. Penitentes nihil præceptis ex penitentis non gravet, VI, 576, 2. Adolescentulis menstrua potius quam perpetua vota concedat, XIX, 246, 1: *Volo ergo viros nobiles nubere, filios procreare, matres familias esse, nullam occasionem dare adversario maledicti gratia.* Cur imponant manus in absolute, 248, 2. Sæpe orant Deum, ut dirigat linguam ipsorum, V, 481, 2 et seq. *Homini est preparare animum, et Domini gubernare linguam.* Conscientia-

rum cognoscendarum donum confessarii a Deo identidem potant, VI, 351, 2. In confessione sacramentali secreti fides religiosa est, 37, 1.

Confessarii principum libere eorum vita reprehendant, et sana consilia iis suggerent, XIII, 61, 2: *Reo, consilium meum placeat tibi.* Peccata tua elemosynis redime. Confessarii magister super conscientias suas commaculant, IX, 385, 1: *Pondus super se tollet, qui honestiori se commaculat.* Confessarius regibus Aragonie olim a regni Statibus assignabatur, XII, 664, 2: *Prophete autem esse timebant eos absque temperamento.*

2. *Quæ sint erga confessarios officia penitentium.* Iis honor deferendus tanquam anime medicis, X, 269, 1. Omnia anime vulnera et lepra detegenda, XIII, 460, 1: *Calligata est indignitas Ephraim, absconditum peccatum ejus.* Iis aperientur omnes cogitationes et animi motus, ad dolos Satanae retegendos, XVIII, 428, 1: *Ut non circumveniamur a Satana, non enim ignoramus cogitationes ejus,* 494, 1: *Ipsæ enim Satanas transfiguratur se in angelum lucis.*

CONFESSIO. I. CONFESSIO SACRAMENTALIS INSTITUTIO. — Confessio sacramentalis instituta est a Christo, XVI, 634, 1: *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt.* Ipsa a Christo instituta, sed eam denuntiavit S. Jacobus, XX, 221, 1: *Confitemini ergo alterutrum peccata vestra.* Confessio particularis astituit, et sacramentalis, XVII, 354, 1, 2: *Multi autem credentium veniebant confitentes et ammittentes actus suos.* Confessio specialis melior est generali, XX, 528, 2: *Si confitentur peccata nostra, fidelis est et justus, ut remittat nobis peccata nostra.* Facta laicis non est sacramentalis nec præcepta, 220, 1. Hæc quando committitur, *ibid.* 2. Confitenda mortalia sacerdotibus, laicis venialia, 528, 2. Quare confessio publica jam sublata est, XVIII, 353, 2.

II. CONFESSIO SACRAMENTALIS NECESITAS. — Confitenda sunt peccata, IX, 166, 1. Confessio sacramentalis mortalium est christianis præcepta a Christo, VI, 375, 1: *Qui abscondit scelera sua, non dirigetur; qui autem confessus fuerit et relinquerit ea, misericordiam consequetur.* Est necessaria peccatori propter quatuor rationes, XVI, 209, 2: *Pater, peccavi in calum et coram te.* Est ad salutem necessaria, XX, 221, 1. Ejus vis, *ibid.* Sine ea nemo salvari potest, IX, 493, 1. *Non demeris in errore impiorum, ante mortem confiteri.* Confessio sacramentalis melior est necessarium ad justificationem, XI, 537, 2: *Reduc me in memoriam, et iudicemur simul, narra si quid lares ut justificeris.* Ea peccatori usurpanda, si velit veniam et gratiam Dei consequi, VI, 375, 1. Confessio communio præmittenda, XVIII, 368, 1: *Probet autem seipsum homo, et sic de pane illo edat.* De confessionis sacramentalis necessitate et fructu, II, 371, 2.

III. CONFESSIO UTILITAS ET SALUTARES EFFECTUS. — Confessio sacramentalis quam sit utilis, XX, 529, 1. De fructu confessionis varia exempla, II, 37, 1, 2. Confiteri peccata laudabile est, V, 578, 2. Confessio peccatorum Deum glorificat, III, 44, 2: *Aut Josue ad Achaz: Fili mi, da gloriam Domino Deo Israel.* Veritatem ac Deum honorat, V, 577, 1: *Justus prior est accusator sui.* Confessio humilis redargenti reddita Deum iratum placat, 446, 2: *Responsio mollis frangit iram; Job, 650, 1.* Respicit homines, et dicit: *Peccavi, et vere deliqui, et ut eram dignus non recepi.* Confessio humilis plus potest quam ceteræ virtutes, XVI, 244, 2: *Ihco vobis, descendit hic justificatus in domum suam ab illo.* Peracta cum dolore, parit veniam, VI, 374, 1, 2 et seq. Ipsa a culpa et pena liberat, V, 578, 1. Est vomitorium peccati, Job, 629, 2. Est initium emendationis, IX, 547, 1: *Quam bonum est correptum manifestare penitentiam sic enim effugias voluntarium peccatum.* Disponit ad ardentem charitatem, XVI, 210, 2: *Fac me sicut unum de mercenariis.* Confessio peccatorum panacea et divinum aloes genus, Job, 306, 2: *Vias meas in conspectu ejus arguam.* Reddit ac compescit demonem, V, 578, 1. Diaboli vires frangit, id probatur exemplis, XVII, 353, 1. Hæc peccatorum in divorum numerum transcribit, XVI, 211, 1: *Cito proferte stolam primam et induite illum.* Confessionis peccatorum encomia, IX, 166, 2: *Non confundaris confiteri peccata tua.* Confessionem peccatorum etiam laudant gentiles, II, 37, 1, 2.

IV. QUOMODO ET QUANDO CONFESSIO FIERI DEBEAT. — Confessio sit prima apud Deum et apud homines, V, 577, 1. Sit spontanea, Job, 629, 2: *Si abscondi quasi homo peccatum meum, et celavi in situ meo iniquitatem.* Proceat ex corde sincero, V, 578, 1. In confessione falsum dicens, in re parva peccat venialiter, XV, 193, 2. Ea fit vel laudando Deum, vel nos accusando, IX, 493, 1. Etiam laudem Dei et gratiarum actionem involvit, *ibid.* Confessio debet fieri animo contrito et contribulato, Job, 190, 1: *Loquar in tribulatione spiritus mei, confabulabor eum amaritudine anime meæ.* Confessio includit tres partes penitentiae, quomodo vice dei fugatur, est peccati retractatio, VI, 374, 1, 2 et seq.

Confessio sacramentalis gratiam, veniam et satisfactionem vel in re vel in voto debet antecedere, V, 578, 1, 2. Ea facienda in sanitate, non in morbo, IX, 494, 2. Confessiones in morte eorum qui male vixerunt, vix bonæ esse queunt, XX, 118, 1.

V. CONFESSIO IN VETERI LEGE. — Confessionis specialis peccati alienis Judæis in quibusdam casibus fuit præcepta, VI, 374, 1, 2 et seq. Ea non tantum Deo sed sacerdoti fiebat, IX, 493, 1. Hæc fiebat in sacrificio pro peccato, IX, 452, 1, 2. Confessio Judæorum et Christianorum quomodo differant, XV, 98, 1. Confessionis particularis in

lege veteri quis erat typus, II, 37, 1. Ejus apud Judæos ritus, 33, 1. An ea a Salomone prædicta sit, et a Spiritu sancto prævisa, XI, 374, 1; 375, 1. Designatur per calculum Isaia, 179, 2.

CONFESSOR. *Confiteri et profiteri fidem quid sit,* XVIII, 223, 2. Confiteri sumitur subinde pro laudare et gratias agere, XV, 292, 2. Fidem suam confiteri palam oportet, XVI, 517, 1, 2. Fides et religio vocantur confessio, XIX, 379, 1 (Vide FIDES).

Confessores in carcere mortis sententiam expectantes vocabantur olim martyres, XVI, 173, 2. Confessorum Christi in Africa ad exitum propeperant animositas et constantia in penis et sordibus, XII, 164, 2. Quam indignis modis a Wandalis Ariani habiti, 410, 1. Confessores in vincula et tormenta se dantes spe gloria æternæ sunt victi spei tropologico, XIV, 463, 1. Per eosque varios representantur, 428, 1. Confessores pro Christi fide capti, qui sibi nimis fidunt, in tormentis deficiunt, 82, 2; 83, 1. Qualem confessionem Timotheus fecerit, XIX, 262, 1. Confessorum et Martyrum confessio quomodo differat, *ibid.*, 2. Confidentes Christum ab illo honorantur, XVI, 274, 2. Confessorum quanta copia in celo, XXI, 170, 1. Confessorum tentationes torquentur rapidissimo similes, Psalm, II, 350, 2. Confessio capitur aliquando pro sepulcro martyrum in priscis Martyrologiis, XXI, 147, 2 et seq.

CONFIDENTIA. CONFIDERE IN DEO. Confidentes in Domino qui sint, et quod vere sint mones, Psalm, II, 353, 1: *Qui confidunt in Domino, sicut mons Sion.* Confidentia in Deo est habenda, XIX, 275, 2. Confidendum in Deo et sanctis, non in mundo vel amicis, XH, 36, 2; 139, 1, 2: *Maledictus homo qui confidit in homine,* XX, 389, 2: *Omnen sollicitudinem projicientes in eum, quantum spei cura est de vobis.* Confidentia nostra in Deum eum excitat ad nobis providendum, 390, 1. Ea oritur ex mentis pace, XIX, 64, 1. Confidentia et spes christianorum qualis, 465, 1: *Nolite itaque amittere confidentiam vestram.* Confidentia in Deo est firma allegato ad misericordiam impetrandam, Psalm, I, 368, 1: *Affereere mei Deus, miserere mei, quoniam in te confidit anima mea.* Confidentia in Deo cooperationem nostram non excludit, I, 360, 2: *Injecta super Dominum curam tuam, et ipse te enutriet.* Confidentes in Domino quam securi esse debeant, Psalm, II, 353, 2: *Montes in circuitu ejus, et Dominus in circuitu populi sui.* Confidentie in Deum signum est calcus, XVIII, 680, 1: *Et calcetis pedes in preparatione Evangelii pacis.* Confidens in Deo arbori fructiferae assimilatur, Job, 466, 2 (Vide FIDUCIA, SPES).

CONFIRMATIO. Confirmatio est sacramentum, ejus minister est episcopus, XVII, 103, 2; 197, 2; XXI, 67, 1, 2. Ejus effectus et fructus, XVIII, 424, 2. In eo datur Spiritus sanctus, XVII, 103, 2; 197, 2. In eo datur robor et plenitudo Spiritus

sancti. XVIII, 94, 2. Id dicitur perfectio et consummatio, 261, 1. In eo datur plenitudo gratiae in baptismo acceptae, XVII, 198, 2 et seqq; Eius vis, 161, 1. Confirmationis sacramenti effectus, IX, 644, 1. In eo datur donum sapientiae, XX, 544, 1. In hoc sacramento quasi milites auctoramur ad certandum pro fide Christi usque ad mortem, XX, 346, 2.

Confirmationis sacramentum initio Ecclesiae datur mox a baptismo, XVIII, 94, 2 et seqq; XIX, 337, 2; 399, 1. Iterari non potest, XIX, 401, 1. Ad confirmationem chrisma requiritur, XVII, 103, 2; 197, 1. In confirmatione varia aliquando membra inunguntur, XX, 346, 2. Confirmationis sacramentum ab Isaia significatur, XI, 307, 1.

CONIUGIUM. 1° Coniugium dictum a *Iugo*, X, 5, 2: *Sicut bovm iugum quod movetur, ita et mulier nequam*. Coniugium solius hominis est a Deo institutum inter unum masculum et unam feminam, XV, 419, 1: *Non legistis, quia qui fecit hominem, ab initio masculum et feminam fecit eos?*

2° Coniugium non reprehenditur nisi quatenus animus per id a salute revocatur, XVI, 198, 1: *Altus dicitur: Uxorem duxi, et ideo non possum venire*. Est id cuique liberum, XVIII, 320, 1. Coniugium olim interdictum militibus, XIX, 283, 1, 2.

3° Coniugium sit honorabile in omnibus, XIX, 514, 2: *Honorabile connubium in omnibus, et thorvis immaculatus*. An coniugium nurus cum socio sit iure naturae irritum, III, 553, 2. Coniugia cum Chananeis Iudeis velita, cur; quo pacto permissa, IV, 224, 1. Coniugia cum infidelibus perniciosa, III, 630, 1. Coniugia catholicorum cum hereticis dissuadenda, XVIII, 322, 1: *Quod si dormierit (vir ejus), cui vult nubat, tantum in Domino*. Coniugium requirit virilem aetatem, IV, 270, 1, 2: *Cum vero factus esset vir, accepit uxorem Annam*. Coniugium dispar grave est onus, IX, 676, 2: *Beatus qui habitat cum muliere sensata*, XVIII, 461, 1: *Qua enim participatio iustitiae cum iniquitate, aut quae pars fatali cum infidelis?* Coniugii actus quando peccatum veniale includat, 304, 1.

4° Coniugii sanctitas in fide mutuo servanda, X, 12, 2: *Gratia super gratiam, mulier sancta et pulchra*. Coniugii fides servanda, IX, 611, 1. Eius tota felicitas consistit in mutuo coniugum amore, X, 12, 1.

5° Coniugii bona caduca sunt et peritura, XVIII, 313, 1: *Existimo ergo hoc bonum esse propter instantem necessitatem*. Eius voluptas foetia et epileptica, 313, 1: *Tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi*. Coniugio potior est virginitas, 313, 2. Coniugii inferiores sunt dignitate continentibus, XII, 808, 2 (Vide MATRIMONIUM, VIRGINITAS).

CONIUG, CONJUGES. I. QUAE SINT CONDITIONES ET OPTIME CONIUGANTUR. — 1° *Sint pares*, VI, 447, 1. Conditio par sit inter conjuges, 20, 2. Ob conjuges incongruos sibi multi damnantur

49, 2. Si sit dispar, quid agendum sit ei qui inferioris est conditionis, 20, 2. Coniuges in quo pares sint, XVIII, 300, 2. Cur fidelis coniugis non possit cohabitare infideli, 306, 1. Coniugii fidei ab infidelis discedere ob rixas, probra, etc., suadet Apostolus, 309, 1.

2° *Inter se habeant consensum, concordiam et amorem*, IX, 670, 1: *In tribus placitum est spiritui meo... Vir et mulier sibi bene consentientes*. Coniugis propter conjugem parentes deserat, XVIII, 295, 1. Sunt velut unus homo civilis, *ibid.* Amor est vinculum, nodus et anima coniugis, VI, 21, 2. Subinde se vocant mutuo fratres et sorores, IV, 399, 2; 400, 1: *Quid habes, Esther? Ego sum frater tuus*. Sunt duo in carne una, XV, 419, 1, 2: *Et erunt duo in carne una*. Quomodo sint duo in carne una, XVIII, 295, 1. Ament se invicem, V, 347, 1; XV, 419, 1, 2. Cur se invicem diligere debeant, XVIII, 665, 1; 667, 2: *Unusquisque uxorem diligit*. Coniugium amor quantus esse debeat, XIV, 580, 1: *Nonne unus fecit, et residuum spiritus ejus est? Amor erga conjugem nimis fit adulterepinus*, V, 146, 1, 2. Coniuges Deum ament et colant, itaque fiet ut inter se convenient, VI, 21, 4. Sic Deum experientur fautorem, 104, 1, 2. Coniugium par pacifice vivendum Deo mire placet, I, 274, 1.

3° *Caste et sobrie vivant in coniugio*, IV, 296, 2. Quem finem intendere debent in copula, 295, 2: *Amore florum magis quam libidine ductus*. Coniugium donum electum est triplex, fides, proles et sacramentum, VIII, 346, 1. Sobrii sint, maxime cum generationi vacant, IV, 300, 2: *Cum timore Domini nuptiarum convivium exercebant*. A mensa ebrietatem, detractionem, etc., arceant, *ibid.* Delocationem copulae moderari debent, VI, 146, 2. Tempore publicae calamitatis, poenitentiae, supplicationis, quadragesimo ut abstineant copula, suadet, XIII, 499, 2: *Egredietur sponsus de cubili suo, et sponsa de thalamo suo*.

4° *Se invicem in coniugio opus habent*, XVIII, 356, 2: *Verumtamen neque vir sine muliere, neque mulier sine viro, in Domino*. Mutuo onera coniugii ferant, V, 147, 1; VI, 494, 1. Statu suo contenti sint, XVIII, 302, 1, 2: *Unusquisque proprium donum habet ex Deo*. Coniugibus bonis aut sunt duplices, X, 2, 1. Mulieris bonae beatus vir, numerus enim annorum illius duplex.

II. CONIUGUM BONAERUM EXEMPLA. — Coniuges christiani sequantur exemplum Tobiae et Sarae, IV, 295, 1. Imitentur pacificum S. Iosephi et Dei-pare, XV, 64, 2. Coniuges nulli in coniugio caste vivere, *ibid.*, 1. Duorum in continentia viventium exemplum, IV, 284, 1; XVIII, 301, 2. In eodem sepulcro miraculose conditi, IV, 284, 1.

CONSCIENŒIA. I. CONSCIENŒIAE NATURA, EFFICACIA, VIS ET EFFICACIA. — 1° *Conscientia est vestis animae*, XIV, 581, 2: *Operiet autem iniquitas vestimentum tuum*. Conscientia cuique est instar li-

bri, in quo sua bona et mala opera legit, XXI, 362, 1: *Et qui non inventus est in libro vitae scriptus, missus est in stagnum ignis*. Data est a Deo cuique velut pedagogus, lex et norma actionum, X, 162, 2: *In omni opere tuo crede ex fide animae tuae, hoc est enim conversatio mandatorum*. Eius dictamen quatenus sequendum, 162, 2. Contra hoc dictamen aliquid faciens peccat, etsi res in se non sit mala, sed bona, *ibid.* Cur ejus dictamen vocetur fides, XVIII, 234, 2. Conscientia erronea etiam obligat, deponenda tamen est, 234, 2: *Omne quod non est ex fide, peccatum est*. Conscientia est animae stomachus, VI, 35, 1. Umbilico representatur, V, 80, 1: *Time Deum et recede a malo, sanitas quippe erit umbilico tuo*. Conscientia hominis est velut mare et abyssus, XII, 141, 1: *Est cor hominis inscrutabile*. Ipsa quomodo statera recta et dolosa sit, V, 313, 1: *Statera dolosa abominatio apud Dominum*. Conscientia Dei quae dicitur, XX, 301, 2 et seqq.: *Si propter Dei conscientiam sustinet quis tristitiam*. Conscientiarum septem genera sunt, XXI, 42, 1: *Haec dicit qui tenet septem stellas in dextera sua*.

2° *Conscientia vis et effroacia*, I, 367, 2: *Merito haec palinur, quia peccavimus in fratrem nostrum*: 517, 2: *Facte sunt tenebrae horribiles in universa terra*; XII, 421, 1: *Si iniquitates nostrae responderint nobis*. Conscientiae vis et quies, XVIII, 422, 2: *Gloria nostra haec est, testimonium conscientiae nostrae*; XIX, 180, 1: *Finitis autem precepti est charitas de corde puro, et conscientia bona*. Conscientia cuique sua est velut gallus assidue cantans, XV, 592, 2. Conscientia homini sua peccata describit et aggerit, XIII, 74, 2: *Idcirco missus est articulus manus, quae scripsit hoc quid exaratum est*. Conscientia est actor in tribunal cordis, XVIII, 63, 1: *Qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorum*. Est testis et iudex admodum et bonorum operum, *ibid.* Conscientia nullum theatrum majus, 232, 2. Testimonium conscientiae quod, Job, 486, 1. Conscientia urgente poena menti culpam in memoria revocat, IV, 441, 2: *Nunc vero reminiscor malorum quae feci in Jerusalem*. Est frenum post peccatum et flagrum, XII, 121, 1.

Ipsa in hora mortis denudat cuique quid egerit, IX, 359, 1: *Malitia horum oblivionem facit luxuria magna; et in fine hominis denudatio operum illius*. Eius potestas in die iudicii, XII, 138, 1: *Peccatum Iuda scriptum est stylo ferreo in ungue adamantino, exaratum super latitudinem cordis eorum*. Ea in die iudicii peccatorem accusabit, XIV, 283, 1: *Servator Jerusalem in lucernis*; XVIII, 63, 1: *Testimonium reddente illis conscientia ipsorum, et inter se invicem cogitationibus accusantibus, aut etiam defendentibus, in die cum iudicabit Deus occulta hominum*. Conscientiae on-

nium in die iudicii patebunt, ut videantur tam sua, tum aliorum peccata, *ibid.*

II. CONSCIENŒIAE BONAE FRUCTUS ET COMMODA. — Conscientia pura et cor purum sunt idem, XIX, 180, 1: *Finitis precepti est charitas de corde puro, et conscientia bona*. Conscientia pura est magna cordis mundities, XV, 148, 1: *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt*.

Conscientiae bonae eloquium, XIV, 354, 1, 2: *Ponam te quasi signaculum, quia te elegi*. Conscientia bona tessera est veri Christiani, XX, 464, 1, 2: *Quod et vos nunc similis formae salvos facit baptisma, non carnis depositio sordium, sed conscientia bona interrogatio in Deum*. Hac maxime collitur Deus, 94, 2. Religio munda et immaculata... haec est... immaculatum se custodire ab hoc saeculo. Conscientiae pacem habens, Christum in animo habet, XIV, 122, 1: *Et erit fatis pas*.

Conscientia bona est remedium tristitiae, IX, 408, 2: *Pelvis qui non habuit animi sui tristitiam, et non cecidit a spe sua*; X, 102, 2: *Tristitiam non des animae tuae, et non affligas temetipsum in consilio tuo*. Conscientiae bonae quies, securitas et gaudium, XVI, 157, 2: *Maria optimam partem elegit, quae non auferetur ab ea*; V, 521, 2: *Melior est buccella sicca cum gaudio, quam domus plena victimis cum jurgio*. Conscientiae bonae laetitia et jubilus, IX, 75, 1: *Religiositas custodit et iustificabit cor, jucunditatem autem gaudium dabit*; X, 98, 1: *Non est oblectamentum super cordis gaudium*; 109, 2: *Splendendum cor et bonum in epulis est, epulis enim illius diligenter sunt*; XVIII, 568, 2: *Fructus autem spiritus est charitas, gaudium, pax*; XX, 522, 1 et seqq.: *Haec scribitis vobis ut gaudeatis, et gaudium vestrum sit plenum*; 688, 1: *Et autem qui potens est vos conservare sine peccato, et constituere ante conspectum gloriae suae immaculatus... gloria et magnificentia*; Job, 216, 2: *Donec impleatur risu os tuum, et labia tua júbilo*.

Bonae conscientiae pax omnem pacem superat, V, 72, 1: *Fili mi... precepta mea cor tuum custodiat; longitudinem enim dierum, et annos vite, et pacem exponent tibi*. Bonaconscientia fiducia et expectationem parit, II, 180, 1, 2: *Dabo pacem in cordibus eorum, et terribit eos sonitus solis volantis*. Dat fiduciam et securitatem, V, 56, 2: *Qui autem me audiverit, absque errore requiescet*. Ipsa summum est bonum huius vitae, 459, 2: *Secura mens, quasi jupe convivium*. Hac magna est hominis consolatio, 395, 2: *Peccatores persequitur malum, et iustus retribuatur bona*. Est cubile iusti, VI, 233, 2: *Ne insidieris, et queras impietatem in domo iusti, neque vestras regem*. Conscientia bona reddit hominem longevum, V, 549, 1, 2: *Animus gaudens aetatem floridam facit*. Est fidei anchora, XIX, 191, 1: *Habens fidem et bonam conscientiam, quam quidam repellentes, circa fidem nav fragaverunt*. Est fidelis firmamentum, Job, 259, 1: *Et scias quia nihil impium fecerim*; 297, 1: *Sed te-*

ad Omnipotentem loquar, et disputare cum eo cupio; 336, 1. Reddit audaces, 370, 1: Utinam sic iudicaretur vir cum Deo, quomodo iudicaretur filius hominis cum collega suo! Dat fiduciam in oratione, XX, 582, 1: Si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum. Conscientia bonae confidentia et securitas in morte, XVIII, 311, 1: In reliquo reposita et mihi corona iustitiae; Job 275, 1: Et habebis fiduciam proposita tibi spe, et defensus securus dormies. Unde ea oritur, XVIII, 314, 1: Iustificati ergo ex fide, pacem habebimus ad Deum per Dominum Jesum Christum.

Conscientia bonae pax non decet stultos, sed turbatio, VI, 19, 2: Non decet stultum delicia. Est fructus poenitentiae, XVI, 129, 2: Fides tua te servatum fecit, vade in pace.

III. CONSCIENTIE MALE DAMNA. Conscientia remorsus admissio jam peccato, IX, 562, 2: Quasi a facie colubri fuge peccata, et si accesseris ad illa, suscipietis. Conscientia remorsus est velut aquila rostro tundens, XIV, 204, 1; 281, 1. Conscientia mala est olla, XII, 675, 2: Pone ollam, et mille in eam aquam. Conscientia stimulus per spinam significatur, Psalm. 1, 187, 1: Conversus sum in zrumna mea, dum configitur spina. Conscientia peccata spina est, V, 548, 2: Spiritus tristis aspicat ossa. Conscientia criminis admissi quantus tortor, 395, 1: Peccatores persequitur malum. Conscientia mala est sui carnis, I, 116, 1: Sin autem male legeris, statim in fortibus peccatum alterit: Mire hominem excruciat, VI, 283, 1: Sicut linea vestimento, et vermis ligno; ita tristitia viri nocet cordi. Maxime peccatorem, 284, 2. Strangulat reum, VIII, 612, 1: Semper enim prae sumit sava, perturbata conscientia. Conscientia cruciatu morte acerbius, Job, 553, 1. Eius angoribus cruciantur iniqui opum corrosores, VI, 401, 2: Rapina impiorum detrahent eos, quia noluerunt facere iudicium.

Conscientia male comes et pona est pavor, quod multis insignibus sententis confirmatur, II, 479, 2. Conscientia mala semper pavida et levis est, omnia timet, cur, VIII, 613, 12; IX, 587, 2: Sicut pili in excelsis, et camenta sine impensu posita contra faciem venti non permanent; sic et timidum in cogitationibus stultis contra impetum timoris non restat; V, 340, 1; Job, 370, 1. Conscientia militarium: scelerum milites facit timidos, IV, 455, 1: Et viderunt multitudinem exercitus, quia multi sunt, et timuerunt valde: et multi subtraxerunt se de castris. Conscientia mala non potest habere letitiam, XIII, 404, 2: Sacrificia eorum, quasi panis lugentium. Conscientia caute-riat significat intemem, corruptam, immutabilem et ardentem libidine, XIX, 224, 1: Oculertatem habentes conscientiam. Talem habent heretici, ibid. Conscientia mala est fons haereseos, XII, 291, 2: Habens fidem et bonae conscientiam, quam

quidam repellentes, circa fidem naufragaverunt. Conscientia remorsus in damnatis an vocetur vermis, IX, 239, 1: Vindicta carnis impit, ignis et vermis. Conscientia remorsus tollit peccati consuetudo, XVIII, 638, 4: Desperantes, semelipso iradiderunt impudicitia. Conscientia remorsus amittunt obdurati peccatores, V, 562, 2: Insuper, cum in profundum peccatorum ventis, contemnant.

IV. CONSCIENTIE QUANTA CURA HABENDA, XVII, 405, 2: Studeo sine offendiculo conscientiam habere ad Deum, et ad homines semper. Conscientiam debemus Deo, proximo sanam, XVIII, 214, 1: Providentes bona non tantum coram Deo, sed etiam coram hominibus. Conscientia cuique est colenda sicut vinea, XIII, 646, 2 et seq. Conscientia hominis inertis repletur urticis et spinis vitiorum omnium et demonum, ejus sepes qua, VI, 246, 2: Per agrum pigri hominis transivi, et per vineam viri stulti; et ecce latum repleverunt urticae. Eius manditia magis curanda quam discorum, XV, 493, 2, et seq.: Manditis quod de foris est calcatis et paropistis; vitus autem pleni estis rapina et immunditia. Testimonium conscientiae praee omnibus consulendum, Job, 641, 1. Credendam conscientiam quando et quomodo oportet, X, 462, 2: In omni opere tuo, crede ex fide anime tuae, hoc est enim conscriptio mandatorum. Conscientia proximi non ledenda, XVIII, 349, 2: Si quis autem dixerit: Ille immolatum est idolis, nolite manducare, propter illum qui indicavit, et propter conscientiam.

V. DE CONSCIENTIE EXAMINE. — Conscientia quotidie examinanda, et hoc examen quam sit utile, XII, 399, 2: Scrutemur vias nostras, et queramus et revertamur ad Dominum, XXI, 362, 1. Gnomae de eodem, XII, 399, 2. Conscientie examinandas ratio, Job, 192, 2: Relebor loquens mecum in strato meo; 308, 1: Si fuero iudicatus, scio quia justus inveniar; 340, 2: Quantas habeo iniquitates et peccata? scelera mea et delicta mea ostende mihi. Conscientia statua sibi tribunal, IX, 510, 2: Ante iudicium interroga teipsum, et in conspectu Dei invenies propitiationem.

CONSECRATIO. Consecrare, initiare, inaugurare, dedicare, unum sunt, XI, 442, 2. Consecratio altaris holocaustorum ritus, XII, 828, 1, 2. Consecratio templi: ritus sunt quinque, aspersio, inscriptio, innectio, illuminatio, benedictio; illi Ecclesiae et religiosi domibus accommodantur, XIV, 352, 2; 353, 1. Consecrationes variae variarum frugum et ciborum, XIX, 228, 2.

Consecratio Eucharistiae dupliciter est enuntiatum practica, XVIII, 364, 1. Non significat primario terminum a quo, sed positionem termini ad quem, secundario tamen terminum a quo, ibid. Quomodo ejus verba sacerdos proferat, 365, 1. Tropice non sunt intelligenda, 359, 1. Consecrandi potestas omnibus omnino sacerdotibus, etiam indignis, concessa est a Christo, V, 479, 2; 480, 1. Vide EUCHARISTIA.

CONSENSUS. Consensum in tentationes petimus et Deus a nobis avertat, dum petimus in eas non induci, XX, 20, 1. Hic affert animae mortem, 62, 1.

CONSERVATIO. Conservatio divina non est aliud quam primae creationis vel actionis continuatio, X, 374, 1 et 2; 381, 1; 560, 2; XVIII, 268, 2; XIX, 356, 1.

CONSIDERATIO. Considerationis officia et partes, VI, 521, 2. Vocatur in Scriptura ignis, V, 298, 2. Consideratio vanitatis et brevitatis vitae, bonorumque omnium temporalium reddit cor mundum, XX, 95, 1.

CONSILIA DEI. Consilium, propositum et beneplacitum Dei sunt idem, XVIII, 589, 2. Consilium Dei absconditum, Job, 785, 1, 2. Consilia Dei sunt hominibus arcana, Job, 495, 1: Qui autem novenerunt eum, ignorant dies illius; 498, 2. Consilia Dei omnibus ignota, XVIII, 197, 1: Quis enim cognovit sensum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit? Consilia hominum varia sunt et incerta, Dei certa et stabilia, VI, 31, 2 et seq.: Multae cogitationes in corde viri, voluntas autem Domini permanebit. Sua homo divinis subternat, ibid. Consilium Dei mirabile in paucitate electorum suorum. Psalm. II, 210, 1, 2.

CONSILIA EVANGELICA. Consilia evangelica non habentur praeceptis Judaei, X, 184, 2. Consiliorum evangelicorum auctor est Christus, XI, 235, 2. Consilia evangelica simul omnia recensentur, XV, 31, 1. Item alia quae simul sunt praeepta, 32, 2. Item consilia solis data Apostolis, 33, 4, 2. Ea servantes, facilis vitam aeternam consequuntur, quam servantes praeepta, 437, 2. Non tenentur ea adimplere, neque ipse Deus ad ea nos obligat, 188, 1. Consilia Christi non capiunt mundani et animales homines, VI, 49, 2.

CONSILIIUM, CONSILIA. I. CONSILII NECESSITAS. — Consilii donum quod sit, XI, 258, 1: Et requiescet super eum spiritus consilii. Consilium solet esse arcantum, V, 466, 1. Ipsum potissimum prudentiam pars est, X, 431, 2: Homines magni virtute, et prudentia sua praediti. In eo habitat sapientia, V, 207, 2 et seq.: Ego sapientia habito in consilio. Consilium viri aequae profundae comparatur, VI, 48, 1 et seq.: Sicut aqua profunda, sic consilium in corde viri. Consilium amici simile aromati, 338, 2: Unguento et variis odoribus delectatur cor; et bonis amici consilii anima dulceatur.

Consilium quomodo referat in re agenda, V, 323, 1, 2 et seq.: Satus... ubi multa consilia. Eius necessitas, X, 340, 1. Sine consilio nihil faciendum, IV, 287, 1: Consilium semper a sapiente perquire, X, 159, 2; 160, 1. Fili, sine consilio nihil facias, et post factum non penitebit. Quod consilio fit, bene fit, nec de tali facto dolendum, ibid., et seq. Id requirit praesertim in re ardua perniciosa, V, 456, 1: Dissipantur cogitationes ubi non est consilium, X, 356, 2: Cor boni consilii statue tecum. Consilium dirigit actiones et res ut prudenter fiant,

sine eo nulla regna vigent et firma sunt, 340: Aurum et argentum esse constitutio pedum; super utrumque volat beneplacitum. Consilium in bello plus valet quam robur, VI, 67, 2 et seq.: Cogitationes consilii roborantur, et gubernaculis tractanda sunt bella. Consilium et constantia omnia edomant, IV, 450, 2. Non propria consilia sed aliena, si modo bona sint, sequenda, V, 467, 2: Letatur homo in sententia oris sui. Consilia propria sequens, est stultus, et saepe in mala et pericula incidit, VI, 387, 2: Qui confidit in corde suo, stultus est. Consilio aliorum acquiescentes, pacem habent, V, 384, 1: Qui agunt omnia cum consilio, reguntur sapientia.

II. QUAESINT BONA CONSILIA. Consilia proprie senum sunt, IX, 673, 1: Quam speciosa veteranus sapientia, et gloriosus intellectus et consilium. Consilia senum bona, non juvenum, III, 619, 2: Qui dereliquit consilia senum, et adhaesit adolescentibus, qui nutriti fuerunt cum eo. Consilia senum, vires juvenum probantur, XI, 325, 2. Consilia tarditas probatur, VI, 172, 2. Consulendum mature, 73, 1. Consulendum in re gravi saepe est, X, 235, 1. Consilia modesta et matura, suaviora sunt ardentibus et temerariis, VI, 364, 1. Consilium etiam simplicium non spernenda, I, 594, 1. Consilia non numero, sed maturitate aestimanda, V, 323, 2. Non sunt ex eventu ponderanda, X, 161, et seq. Consilia tria S. Augustini in primis salubria, XVIII, 197, 1. Consilium bonum quomodo homo sibi dari possit, X, 256, 1, 2; 257, 1.

Consilii sanis non acquiescere, noxium est, XII, 286, 2. Consilia a Deo sunt inchoanda, X, 459, 2 et seq. Tripliciter consilium Dei dirigitur, 305, 2: Et ipse dirigit consilium ejus et disciplinam, et in absconditis suis consiliatur. Deus orandus est ut ipse consilia nostra dirigit, VI, 31, 2. Consilia hominum penetrat et pervenit Deus, X, 377, 1: Abyssum et cor hominum investigavit, et in astutia eorum excogitavit. Consilia agitata mane, VII, 350, 2: Va tibi, terra... cujus principes mane comedunt. Quomodo bonum consilium sit capiendum, X, 257, 2: Anima viri sancti enuntiat aliquando vera, quam septem circumspectores sedentes in excelsis ad spectandum. Consilia jam capta, celestiter executioni sunt mandanda, X, 131, 2: In omnibus operibus suis esto velox, et omnis infirmitas non occurret tibi.

III. QUAESINT MALA CONSILIA. — Cum quibus consilium non sit inendum, X, 255, 1: Cum impio de pietate, cum inhonesto de honestate... non attendas his in omni consilio. Consilia hominum quam infida, I, 208, 2: Inique agis contra me, iudicet Dominus inter me et te. Quod consilia sunt noxia, a Deo irato proveniunt, et proinde ipse iratus placandus est poenitentia, VI, 92, 2. Consilia politica perniciosa, III, 620, 1. Consilium malum semper consultori pessimum, IV, 461, 2; XIII, 79, 4: Tunc principes et satrapae surripuerunt regi et sic

in animo constantiam, ut contemnam illum; et virtutem ut eueriam illum. Ejus media, V, 351, 1, 2 et seq. Ad constantiam in virtute stimuli, VI, 33, 1 et seq.

CONSTANS IMPERATOR. Constantis imperatoris sonnum ominosum, XIII, 65, 2. Item aliud ejusdem pericidium et casus, *ibid.* Quas pœnas dederit, XII, 178, 2.

CONSTANTINOPOLIS. Constantinopolis urbs sic dicta a fundatore Constantino, IV, 444, 2. Constantinopolis est B. Virginii dicata, V, 243, 2. A triennali Sarcœnorum obsidione per B. Virginem liberata, IV, 356, 1. Quo pacto divinam olim vindictam evaserit, XIV, 51, 2. Justo Dei judicio in festo Pentecostes a Turcis capta, VI, 79, 4; XVII, 77, 2. An intelligatur per Babylonem in Apocalypsi descriptam, XXI, 278, 2; 306, 4. Constantinopolitana sedes patriarchalis, cur per aquilam designatur, XXI, 107, 4.

CONSTANTINUS MAGNUS. I. *Ejus conventio.* — Bi contra Maxentium pugnaturo crux ostensa de celo, XVIII, 255, 2. Aquilas in labarum crucis mutavit, et cur, IV, 565, 2; XII, 199, 2; XX, 346, 2. Quam miraculose Maxentium vicerit, XI, 709, 1, 2. Per crucem oblitus de Maxentio et de Byzantinis victoriam, XII, 571, 1. Pro eo certarunt Angeli, IV, 545, 2. Primum Christi fidem est amplexus, I, 593, 2. Clavo crucis Christi frenos equi sui ornavit, XIV, 543, 1, 2. Ipse symbolice frenum est Domini consecratum, *ibid.*

II. *Ejus zelus pro religione christiana.* — Pacem plenam Ecclesie attulit, XIV, 312, 2; 313, 4. Persecutiones gentium imperatorum precedentium stetit et inhibuit, X, 230, 2. Publicum Christi cultum per imperium sanxit, XIII, 32, 1, 2. Eius de christiana sapientia iudicium, XII, 440, 2.

Sanxit ne quis Judæus Christianum servum habeat, XVIII, 310, 2. Fronti inunctionem lege vetuit, XII, 568, 2. Magos morte multavit, XIII, 48, 2. Plecti capite iussit eos qui libros Arii occultasset, XIX, 289, 1. Quomodo suam eformari voluerit imaginem, 202, 1. Eius lex de terminis agrorum, VI, 379, 1, 2.

Sacerdotes honorabat, IX, 251, 2. In ecclesia sedere noluit, XX, 102, 4. Episcoporum criminationes audire noluit, 357, 4. Ecclesie negotiis se immiscere noluit, XV, 480, 1. Episcopum se dixit esse extra Ecclesiam, II, 462, 4.

Ipse jam Christianus basilicas augustissimas erexit, XIV, 321, 2. Fabricam templi S. Petri Romæ suis manibus juxit, I, 636, 2. Basilicam S. Pauli erexit, eamque numeribus exornavit, XVIII, 47, 4. Corpora apostolorum electro inclusit, *ibid.* Hi ei apparentes curationem a lepra pronuntiant, XVIII, 14, 2.

Cur exeret templum *Ara calvi* nuncupatum, XIV, 333, 4. Ipse et Justinianus imperator S. Michaelis varias construxerunt ecclesias, XIII, 466, 2. Convocavit omnes episcopos ad dedicationem templi Jerusalem, IV, 434, 4. Cur templa non

usque adeo splendida Romæ construxerit, I, 636, 1.

Codicem Evangeliorum ornatum S. Nicolao misit, XV, 2, 2. Filios recte instituit, X, 87, 1. Quam fuerit diligens, *Job*, 685, 2. Eius mansuetudo in filiiis injuriis ferendis, XI, 633, 4. Fuit vasto veli doque corpora aque ac animo, IV, 423, 1. Dei auxilio sæpe vicit in bello, 426, 2. Quotepere adulatores detestaretur, XIX, 110, 2. Totas noctes sæpe sine somno traduxit, IV, 379, 4; IX, 333, 1, 2; 529, 2.

Crispurn filium causa inaudita necari mandat, II, 468, 1; XII, 260, 2; XIII, 488, 1. S. Athanasium e sede eiecit, X, 496, 2.

Cur in porticu SS. Apostolorum sepeliri voluit, XVI, 419, 4.

An Constantinus denotetur per angelum habentem signum Dei vivi, XXI, 163, 1. Eius imperio an ligatur Satanas, et post annos mille solutus, XXI, 343, 2; 347, 1.

CONSTANTINUS COPRONYMUS. Constantinus Copronymus unde dictus Copronymus et Caballinus, XII, 554, 2. Stercore et sordibus, eorumque odore mire delectabatur, *ibid.* Eius sordes, XXI, 327, 1. Quam dire in orthodoxos sit grassatus, XIII, 158, 1. Pœnitus fuit ob inhonoratam Virginem, III, 435, 2. Iconoclasticam hæresim propugnans regnavit ut leo, mortuus est ut canis, XII, 644, 2. Mortuus clamabat vivum sese adhuc igni inextinguibili traditum esse, 774, 1, 2. Pœnia leo percussus animam efflavit, XIV, 322, 1; XXI, 342, 4.

CONSTANTINUS ULTIMUS. Constantinus ultimus Græcorum imperator, in Spiritum sanctum injurius, Deo pœnas dedit, IX, 63, 2. Una cum vita imperium amisit, capite truncatus, et pariter Orientalis imperii finem fecit, XXI, 194, 4.

CONSTANTIUS CHLORUS. Constantius Magni Constantini pater, unde dictus sit Chlorus, XXI, 144, 4. Quomodo veros Christianos a fœtis seceverit, IX, 203, 2. Eius lenitas, I, 416, 2. Eius verba morientis ad senatum, II, 514, 2.

CONSTANTIUS CONSTANTINI MAGNI FILIUS. Constantinus imperator patrem Constantinum intra basilicam S. Petri vincula somniorum credebatur, VI, 379, 1, 2. Militibus sacro viatico instructis Magnentium profligat, XIV, 470, 2. Postea factus Arianus, quam dirus et immanis fuit in orthodoxos: typus Antichristi fuit, XXI, 265, 1, 2 et seq. Quam audacter illum impium redarguerit S. Hilarius et S. Athanasius, XIX, 274, 2. Præ mare contabuit, quod a Juliano Apostata cognato suo imperio et vite sanctissime se excludi videret, XII, 773, 2. Sacro igne percussus interit, XII, 476, 4; XIV, 322, 4. Eius mors, et quid in morte deploraret, XXI, 266, 4. De tribus in morte doluit, III, 621, 1.

CONSTITUTIONES. Constitutiones s. monasticæ et pontificiæ non sunt ficta religio, XIX, 98, 4, 2. Constitutiones monasticæ omnes ex Evangelio acceptæ sunt, XV, 8, 2.

CONSUETUDO. 1. **CONSUETUDINIS VIS.** — Consuetudo quantum possit sive in bonum, sive in malum, VII, 73, 2. *Perversi difficile corriguntur.* Consuetudinis quanta sit vis et efficacia, IX, 383, 2; 384, 1; XI, 161, 4; *Væ qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis, et quasi vinculum plaustris peccatum;* XII, 69, 1. *Sicut frigidam fecit cisterna aquam suam, frigidam fecit malitiam suam;* 117, 1: *Si mulare potest Æthiops pellem suam, aut pardus varietates suas,* 552, 2. Est velut altera natura, XIII, 419, 2: *Ephraim vitulo docta diligere trituram.* Consuetudo peccandi affert quamdam mali necessitatem, V, 561, 1: *Impius, cum in profundum cenerit peccatorum, contemnit.* Inducit magnam resistendi difficultatem, non impossibilitatem, XII, 417, 4.

II. **CONSUETUDINIS MALE ALII EFFECTUS.** — Eius malum et periculum, V, 561, 1. Quam sit pessima, *Job*, 160, 2: *Quæ prius nolebat tangere anima mea, nunc pro angustia cibi mei sunt;* 288, 1: *Si incluserit hominem, nullus est qui aperiat;* 388, 1: *Immisit enim in rete pedes suos, et in maculis ejus ambulat.* Consuetudo peccandi quam sit noxia, IX, 227, 4: *Neque alliges duplicitate peccato, nec enim in uno eris immunitis;* XX, 620, 1, 2: *Est peccatum ad mortem, non pro illo dico ut roget quis.*

Consuetudo sensum mali admitit, V, 533, 2: *Plus proficit corruptio apud prudentem, quam centum plagæ apud stultum.* Est velut paralysis, XVI, 374, 4: *Erat autem quidam homo tibi, triginta et octo annos habens in infirmitate.* Consuetudo prava vi admittit verbum Dei, et non sinit fructum agere, XV, 324, 2. Consuetudo mala est velut lectus peccare pergendum, V, 561, 1; VI, 314, 2: *Sicut ostium vertitur in cardine suo, ita piger in lectulo suo.* Inslar lapidis operculi est, XII, 404, 4: *Lapsa est in lacum vita mea, posuerunt lapidem super me.* Est quasi lapis molaris, XVI, 494, 2: *Erat autem spelunca, et lapis superpositus erat ei.* Est velut massa plumbea, XIV, 421, 1: *Ei misit massam plumbeam in os ejus.*

III. **CONSUETUDINIS MALE RUMPENDÆ NECESSITAS ET MEDIA.** — Consuetudinis vincula rumpende volenti et carcere peccati egredi, XIV, 83, 1, 2. Evinci quomodo queat, XII, 417, 4. Consuetudo non detinet vincitur, *ibid.* Consuetudo omnia lenit, XI, 254, 4.

CONSUMMARE, CONSUMMATIO. Consummatio in Scriptura aliquando est gloriosum facere, item consecrare, XIX, 371, 2. Consummatio aliquando est idem quod consumptio, IX, 567, 1. Consummatio abbreviata quid sit ad litteram, XI, 248, 1, 2. Consummari civitates ante adventum Christi, quomodo intelligendum, XV, 270, 2. Consummatus quis, VIII, 372, 2.

Quomodo Deus consummatio sermonum esse dicatur, X, 415, 2; 416, 1, 2. Item consummatio sapientie et virtutis, 418, 2.

Quomodo Christus sit passus in consummatione

seculorum, XIX, 448, 2. Quomodo sit consummatus, 397, 4. Ipse est consummatio legis, XVIII, 176, 4. Utica oblatio consummavit sanctificatos in æternum, XIX, 456, 2. Consummationis tempus est dies consumptionis et necis, X, 320, 4. Eaque duplex, partialis et communis, *ibid.* Consummatio significat etiam animæ corporisque beatitudinem, XIX, 491, 2. Consummati dicuntur pie defuncti, 372, 1.

CONTEMPLATIO, CONTEMPLATIVA VITA.

I. **CONTEMPLATIONIS NATURA.** — Quid sit contemplatio, XIV, 255, 1; XVI, 158, 2: *Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea.* Contemplatio, meditatio et cogitatio quomodo distinguantur, IX, 427, 2: *Beatus vir qui in sapientia sua morabitur, et qui in iustitia sua meditabitur, et in sensu cogitabit circumspectionem Dei.* Contemplativa vita est secundus status anime Deum querentis, VII, 461, 2. Eius actus et effectus, XVI, 158, 2; 159, 1. Contemplativa vita describitur, I, 294, 1. Eiusdem gradus gradus, VII, 565, 4. Eius summus gradus, 567, 2. Summus gradus in unione consistit, et quid sit illa uno, 470, 2: *Osculatur me osculo oris sui.* Contemplantes attente diu sine cibo vivere possunt, XV, 119, 2. Contemplatio consumit spiritus animales, hinc eget cibo, *ibid.* Contemplationis materia qualis, *Psal.* I, 29, 2: *Mane astabo tibi et video, quoniam non Deus volens iniquitatem tu es.*

Contemplationi intendens saphiro designatur, XXI, 386, 4. Contemplativi sunt velut aves in sublimi volantes, V, 44, 2: *Frustra autem iactur rete ante oculos pennatorum.* Contemplatio est mysticum sepulchrum, *Job*, 93, 2: *Qui expectant mortem, et non veniunt... gaudentque vehementer, cum intenerint sepulchrum.* Rachel typus est contemplativa vite, Lia activa, I, 294, 4. Eius typus est etiam Joannes apostolus, XVI, 662, 4. Contemplatio per sapientiam in Proverbis denotatur, VI, 186, 2.

II. **CONTEMPLATIONIS EXCELLENTIA, NECESSITAS ET FRUCTUS.** — 1. Contemplatio actione potior est, X, 287, 2. Octo de causis præstat actioni, I, 294, 2. In celo perfricitur, XVI, 187, 4.

2. Contemplatio est necessaria ad plenam sanctitatem et perfectionem, XVI, 155, 2: *Porro unum est necessarium.* Ea omnia labitur homo in peccata carnis, III, 211, 4, 2: *Si rasum fuerit caput meum, recedet a me fortitudo mea.* Contemplatio invectiones absumit, III, 63, 2.

3. Contemplationis fructus, VIII, 31, 4: *Oculi tui columbarum, absque eo quod intrinsecus latet.* Contemplationi vacans moratur in sapientia, IX, 428, 1. Contemplatione gaudet prudens, VI, 554, 4. *Qui moderatur sermone suos, doctus et prudens est, et prelois spiritus vir eruditus.* Contemplatio Dei quam voluptatum afforat sanctis, XII, 33, 4. Contemplatio rerum celestium quomodo dicatur manna absconditum, XXI, 63, 2: *Vinceni dabo manna absconditum.*

Contemplativi omnes vires animæ Deo uniant, IX, 251, 1, 2: *In omni virtute tua dilige eum qui te fecit. Mente consenti ad Dei caliginem*, X, 455, 2: *Audivit enim eum, et vocem ipsius, et induxit illum in nubem*. Contemplativi homines divinum majestatem possunt contemplari, VI, 291, 2 et seq.: *Qui scrutator est majestatis, opprimetur a gloria*. Contemplativus revelat Deus arcana sua, XVI, 566, 2: *Omnia quæ audivi a Patre, nota feci vobis*. Et arctissime uniantur, 600, 1, 2: *Sicut tu, Pater, in me et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint*. Contemplativorum unio cum Deo quomodo fiat, et ubi, VII, 474, 1.

III. CONTEMPLATIONIS ACQUIRENDE MEDIA, ET EA QUOMODO UTENDUM. — 1º Ad contemplandum quæ preparatio requiritur, X, 287, 1. Et vacans sit mente vacuus ab omni cogitatione et cura terrena, *ibid.*: *Sapientia scriba in tempore vacuulatis*. Requirit animum liberum a tumultu perturbationum rerum secularium, *Psalm.*, I, 305, 2: *Vacate et videle quoniam ego sum Deus*. Ad eam per septem, imo per duodecim gradus ascenditur, VII, 490, 2 et seq.: *Introduxit me rex in cellaria sua*: XXI, 169, 1. Acquiritur per activæ vite opera, XVI, 459, 1. Contemplatio sterilis est siæ actione, V, 20, 1: *Ad ascendendum sapientiam et disciplinam*. Ea actione miscenda est, VI, 179, 1, 2: *Job*, 184, 2. Contemplativam vitam Christus junxit activæ, XV, 430, 1.

CONTEMPTUS. I. CONTEMPTUS DEI ET SACRORUM. — Contemptus Dei oritur ab obduratione et contumacia peccantium, V, 562, 1: *Impius, cum in profundum peccatorum venerit, contemnit*. Contemptus Dei et hominum signum est obstinate mentis, XVIII, 190, 2: *Deiit illis... oculos ut non videant, et aures ut non audiant*.

Contemptus sacrorum apud Judæos post reditum e captivitate unde provenit, XIV, 565, 2: *Et dixistis: Ecce de labore, et exsuffastis illud*. Contemptus sacrorum et sacerdotum punit Deus per tyrannidem principum, XIII, 460, 1: *Dabo tibi regem in furore meo*.

II. CONTEMPTUS MUNDI. — Contemptus mundi calcat omnia terrena, III, 5, 2: *Omniem locum quem calcaverit vestigium pedis vestri, vobis tradam*. Contemptus mundi omnem supprimit spem, XIV, 370, 2. Contemptus divitiarum est instrumentum omnis philosophiæ, XII, 664, 1, 2. Contemnere laudes et verba hominum, perfectorum est, 146, 1: *Et ego non sur turbatus, te pastorem sequens: et diem hominis non desideravi*. Contemptum a mundo ferre corroborat, XII, 477, 2. Contemptum a mundo ferre debet sacerdos, ubi non, XIX, 232, 2: *Nemo adolescentium tuam contemnat*. Contemnentis temporalia præmium, *Psalm.*, I, 24, 2: *Scitote quoniam misit spiritus Dominus sanctum suum*.

CONTEMPTIO. I. CONTEMPTIO CUM DEO. — Contendere cum Deo temerarium, *Job*, 219, 1: 220, 1: *Si voluerit contendere cum eo, non poterit ei res-*

pondere unum pro mille; 226, 2: *Si venerit ad me, non videbo eum; si abiierit, non intelligam*; 748, 2: *Ulique qui arguit Deum, debet respondere*. Et. Contentio cum Deo perniciosa, *Job*, 749, 2: *Qui lecler locutus sum, respondere quid possum? Manum meam ponam super os meum*, 787, 2. Contentio cum Deo fugienda, *Job*, 177, 1: 178, 1: 242, 2: *Neque enim viro qui similis mei est respondebo; nec qui mecum in judicio ex æquo possit audiri*.

II. CONTEMPTIO CUM HOMINIBUS. — 1º Contentio hominum unde nascatur, XX, 164, 2: *Nobile gloriari et mendaces esse adversus veritatem*. Contentiones sequuntur ex logomachia hæreticorum, XIX, 254, 2: *Languens circa questionem et pugnas verborum, ex quibus oriuntur invidiæ, contentiones*.

2º Contentions damna, XX, 161, 2. Multorum malorum est causa, X, 51, 2: *Abstine a lite, et minus peccata, homo enim iracundus incendit litem*. Quam sit mala contentio, *Job*, 177, 2: *Responde, obsecro, absque contentione*. Parit pugnam, X, 53, 2: *Certamen festinatum incendit ignem; et his festinans effundit sanguinem*. Mentem hominis inquietat, 327, 2: *Furor, zelus, tumultus, fluctuatio, et timor mortis, iracundia persecerans, et contentio, et in tempore refectio in cubili somnus noctis immulatur scientiam ejus*. Contentioni semper socia est æmulatio, XVIII, 225, 2: *Ambulans... non in contentione et æmulatione*. Contentions auctor, auctor est litium omnium inde sequentium, V, 537, 2: *Qui dimittit aquam, caput est furgiurum; et antequam patiar contumeliam, iudicium deserit*. Contentiones fratrum sunt irreconciliabiles, cur, 580, 1. Contentio Je principatu fuit causa subactæ Judææ, IV, 452, 2.

3º Contentio fugienda. Contentio omnis est Christiano cavenda, XV, 173, 1, 2: *Et ei qui vult locum in judicio contendere, et tunicam tuam tollere, dimille ei et pallium*. Contentio verborum fugienda, IX, 340, 2: *De ea re qua te non molestet, ne certaris*. Contendendum non est cum impiis, VI, 237, 1, 2: *No contendis cum pessimis, nec æmuleris impios*. Contentions remedium, XX, 162, 1.

CONTEMPUS. Contentus suis, felix est, V, 354, 1: *Melior est pauper et sufficiens sibi, quam gloriosus et indigens pane*. Dives est, VI, 33, 2: *Homo indigens misericors est, et pauper melior est quam vir mendax*. Contenti suis sunt divites, IX, 403, 2: *Bona est substantia cui non est peccatum in conscientia*; X, 80, 1: *Initium vite hominis aqua, et panis, et vestimentum, et domus protegens turpitudinem*; XIV, 218, 2; XIX, 255, 2: *Est autem questus magnus pietas cum sufficientia*. Sunt beati, IX, 490, 2: *Stia in sorte propositiois et orationis altissimi Dei*. Habent animi quietem, V, 379, 1: *Est quasi dives, cum nihil habeat, et est quasi pauper, cum in multis ditivitis sit*. Contentus sua sorte habet summum bonum, XVIII, 477, 1: *Potens est*

autem idem omnem gratiam abundare facere in vobis. Es, deo et angelis similis, XIX, 65, 2 et seq.: *Ego enim didici in quibus sum, sufficiens esse*, 256, 2. Contentus quisque sit proprio dono, XVIII, 302, 2: *Unusquisque proprium donum habet ex Deo, alius quidem sic, alius vero sic*.

CONTINENTIA. I. CONTINENTIE NATURA. — Continens tria significat, VIII, 481, 2: *Et scivi quoniam aliter non possem esse continens, nisi Deus det*. Continetia est virtus generalis vitii omnibus modum præservans, XX, 417, 2: *Vos autem omnem curam vobis vestris, ministrare... in scientia autem abinentiam*. Continentia non contra libidinem modo, sed et contra quodlibet concupiscentiæ motus luctatur, XVIII, 128, 1. Refrenat omnes motus ebullientes concupiscentiæ, X, 105, 2: *Miserere animæ tuæ placens Deo, et contine*. Omnes complectitur virtutes, XVIII, 569, 2: *Fructus autem spiritus est... modestia, continentia, castitas*. Quomodo a castitate et a modestia differat, *ibid.*

II. CONTINENTIE POSSIBILITAS. — Continentiæ donum quomodo sit in hominis potestate, XV, 422, 2 et seq.: *Non omnes continentiam habent, sed quibus datum est*. Eius donum omnes habent si velit, et oratione consequi possunt, XVIII, 312, 1: *De virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do, tanquam misericordiam consecutus a Domino ut sim fidelis*. Continere omnes non possunt potentia propinqua, sed remota, 312, 1. Continentiam perpetuam ex mutuo consensu vivere conjugibus licet, 301, 1. Eius votum olim non irritabat matrimonium, XIX, 244, 2. Continentium variorum exempla, XX, 294, 1: *Obsecro tanquam advenas et peregrinos abstinere a carnalibus desideriis, quæ militiam advenas animam*.

III. CONTINENTIE EXCELLENTIA ET FRUCTUS. — Continentia est ingens virtus, XV, 423, 1. Continere se inter delicias, magnum est, XIX, 66, 2: *Scio et humiliari, scio et abundare; et saltari, et esurire; et abundare, et penuriam pati*. Eam volentes sunt sponsæ Christi, 244, 2. Continentia parit timorem Dei, opes, gloriam, VI, 138, 1, 2: *Pinis modestia timor Domini, divitiæ, et gloria et vita* (Vide CASTITAS, COELIBATUS).

CONTRADICERE, CONTRADICTIO. — Contradictionem qualem sustinuerit a peccatoribus Christus, XIX, 497, 2. Contradictio Christo illata, velut gladius animæ Desipare transfixit, XVI, 77, 2: *Et tuam ipsius animam pertransibit gladius, ut rovelentur ex mutis cordibus cogitationes*.

Contradictio signum est Christi et christianismi, XVII, 443, 2: *De secla hac notum est nobis quia ubique ei contradicuntur*. Contradictio quam utilis sit eam patientibus, XVIII, 288, 2: *Qui vero increduli fuerunt... suscitaverunt et ad iracundiam concitaverunt animas gentium adversus fratres*.

Contradicerere non oportet mendacii te convincen-

tibus, IX, 165, 2: *Non contradicas verbo veritatis ullo modo*.

CONTRAPositionES. Contrapositiones in omnibus rebus naturalibus et inanimis videtur est, X, 177, 2 et seq.: *Contra malum bonum est, et contra mortem vita; sic et contra virum justum peccator*. Et sic intueri in omnia opera Altissimi. Duo et duo, et unum contra unum. Harum origo ipsa SS. Trinitas est, 78, 2.

CONTRARIA. Contrarium unum presente altero vim suam intendit, X, 177, 1. Contrarium contrarii oppositum magis elucoscit, XVI, 405, 2. Quare ea consociet et contraponat Deus, X, 176, 1. Eorum a se invicem contra dependentia et usus, *ibid.*, 2. Hæc universum ornaat, 177, 1. Sic constat æternitas, 178, 1. Firmantur et excitantur a se invicem, 382, 1. Contraria contrariis curanda sunt, XIII, 624, 2.

CONTRITIO. I. CONTRITIONIS NATURA ET PROPRIETATES. Contritio pro afflictione, dolore, et tristitia sumitur, XII, 375, 2. Contritio Judæorum quasi mare quintuplex est, *ibid.*; 376, 1: *Magna est velut mare contritio tua*.

Contritio est tristitia secundum Deum, XVIII, 465, 1, 2: *Quæ enim secundum Deum tristitia est*. Attritio et contritio qui differant, XVI, 128, 2. Contritio idem qui contraci appellatur, XI, 717, 1: *Ut melior contritis corde, et prædicare capitis indulgentiam*.

Contritio manet ex preveniente et excitante gratia, XX, 530, 2: *Si contemmur peccata nostra, fidelis est et justus, ut remittat nobis peccata nostra*. Ad contritionem veram quæ peccatum delectat, necessarium non est ut penitens singula peccata in memoriam revocet, ac deinde de omnibus contenter, XI, 481, 1: *Recepitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ*.

II. CONTRITIONIS NECESSITAS. — Illa est holocaustum mentis quo Deus delectatur et flecitur, XI, 536, 2: *Non me invocasti, Jacob, nec laborasti in me, Israel*; *Psalm.*, I, 312, 2 et seq.: *Sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum et humilatum, Deus, non despicies*. Contritio perfecta ante baptismum in adultis non requiritur, XVII, 102, 2: *Paenitentiam agite, et baptizetur unusquisque vestrum*. Ipsa includit votum baptismi ante eum, 243, 1, 2. Ipsa est oranti necessaria, XVI, 585, 2: *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis*.

III. CONTRITIONIS EFFECTUS. — Contritio cordis nihil melius, jucundius et sanctius, VII, 242, 1: *Melius est ire ad donum luctus, quam ad donum convitii*. Eius effectus, XVIII, 466, 1: *Ecce enim hoc ipsum, secundum Deum contritari vos, quantum in vobis operatur sollicitudinem: sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed æmulationem, sed vindictam*. Contritionis cordis efficacitas, *Psalm.*, II, 438, 1: *Domine... auribus percipere obsecrationem meam in*

veritate tua, exaudi me in tua justitia. Contritio vellet omnia peccata, III, 483, 1: Dixitque Nathan ad David: Dominus quoque transiit peccatum tuum. Contritio justificat quasi ultima dispositio ad iustitiam, XII, 636, 2: Si autem impius egerit penitentiam... vivet, et non morietur. Omnium iniquitatum ejus non recordabor. Contritio abolet peccata, semperque conjuncta est cum infusione gratiae sanctificantis, XI, 418, 2: Si revertimini et quiescatis, salvati eritis. Contritio etiam sine sacramento reipsa suscepto, cum solo ejus voto culpam abolet. VI, 374, 2: Qui... confessus fuerit peccata... reliquerit ea, misericordiam consequetur. Contritio perfecta quomodo justificationem adducat, XVI, 192, 2: Itemittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Contritio nem quomodo consolatio subsequi debeat, Psalm., II, 440, 2.

IV. CONTRITIONIS EXEMPLA. — Contritio Davidis quanta fuerit, Psalm., II, 430, 1 et seq. Contritio corde quos Christus sanaverit, XI, 716, 2 (Vide CONFUNCTIO, CONVERSIO, PECCATUM, POENITENTIA).

CONTUMELIA. I. CONTUMELIE ORIGO, NATURA, GRAVITAS. — Contumelia ex odio celato oritur, V, 294, 2: Abscondit odium labia mendacia: qui profert contumeliam, insipiens est. Contumelia fit palam, detractio clam. XVI, 165, 1: Magister, haec dicens, etiam contumeliam nobis facit. Contumelia quando sit peccatum veniale, quando mortale, XV, 162, 1: Qui autem dixerit fatuus, reus erit gehenna ignis. Contumelia in quo sint echo similes, V, 525, 1: Malus obediit linguam iniquam, et fallax obtemperat labiis mendacibus.

II. CONTUMELIE SUPPLENDE, ET QUOMODO. — Contumelia tolerata gravissima, Job, 397, 1, 2: Usquequo affligitis animam meam, et alteritis me sermonibus? Contumeliam pati, quam sit praestans, I, 683, 2: Contumelia innocentem non afficiunt, VI, 296, 1: Sicut avis ad alia transvolans, et passer qualibet vadens, sic maledictum frustra prolatum in quempiam superveniet. Contumelia iuvat nos, ideoque ei gratia debetur, III, 502, 1: Dominus precepit ei ut malediceretur David.

Contumelia non est per contumeliam respondendum, V, 321, 1, 2: Vir autem prudens tacebit. Et absolute non est respondendum, Job, 706, 2. Duo ad contumeliam patientiam stimuli, VI, 237, 1, 2: Ne contendas cum pessimis, nec amuleris impios: quoniam non habent futurorum spem mali, et lucernam impiorum extinguetur. Contumeliam de uno audiens, eam alteri non narret, IX, 531, 2: Ne iteres verbum nequam et durum, et non minora verberis.

III. CONTUMELIE PUNITE EXEMPLA. — Contumelia illata Abner ab Isbosetho occasio transitio ab eo regni ad Davidem, III, 443, 2. Contumelia illata Achitophel a David vitante ejus neptem Bethsabee per adulterium, fuit ratio quare conjuravit cum

Absalomo, III, 476, 1: 503, 1 (Vide CONVICTIO, INJURIA).

CONVENTUS. Conventus publicos Christianorum commendat Apostolos, XIX, 460, 1. Quis in iis olim ritus esset et ordo, XVIII, 395, 1. Conventus forenses quos scriba Ephesus intelligat, XVII, 360, 2.

CONVERSIO PECCATORIS. I. CONVERSIONIS NATURA, ET SIGNA. — Conversio plena ad Deum quae sit, IX, 565, 1: Qui timet Deum, convertetur ad cor suum. Converti ad cor quid sit, XII, 467, 2: Convertere, Israel, ad Dominum Deum tuum. Conversio ad Deum triplex, ex parte modi, Job, 650, 2. Ecce haec omnia operatur Deus tuis viciis per singulos, ut revocet animas eorum a corruptione, et illuminet luce viventium. Conversio peccatoris adumbratur in duobus discipulis missis ad adducendam aetiam, XV, 458, 2. Conversus ad bonam vitam a mala, dicit potest tropologiae torris erutus de igne, XIV, 384, 2: Nunquid non iste torris erutus de igne. Conversionis vere signum est zelus animarum, XV, 243, 2: Factum est, discumbente eo in domo, multi publicani et peccatores venientes, discumbebant cum Jesu et discipulis ejus. Conversus, ex zelo etiam studeat alios convertere, XVI, 364, 1: Reliquit ergo hydriam suam mulier, et abiit in civitatem, et dixit illis hominibus: Venite, et videte hominem, qui dixit mihi omnia quaecumque feci.

II. CONVERSIONIS NECESSITAS, CAUSAE ET MODUS.

1. An obligemur primo instanti usus rationis converti ad Deum, XIV, 360, 2. Conversio animarum pendet a Christo, XVI, 441, 2. Ad conversionem peccatoris necessaria est Dei gratia, et liberum arbitrium gratiae cooperans. XII, 424, 1, 2: Convertite nos ad te, Domine, et convertentur: in nova dies nostros, sicut a principio. Conversio nostra incipit a Deo, Deique gratia praevientem liberum arbitrium. 227, 2: Postquam enim convertisti me, egi penitentiam. In hominis conversione elucet Dei virtus, XVIII, 596, 1: Ut scialis... quae sit supereminens magnitudo virtutis ejus in nos qui credimus, secundum operationem potentiae virtutis ejus quam operatus est. Conversio non eloquentiae concionatoris tribuenda, 261, 1: Et sermo meus, et praedicatione mea non in persuasibilibus humane sapientiae verbis, sed in fides vestra non sit in sapientia hominum, sed in virtute Dei. In conversione hominis a saeculo Deus tria solet facere, I, 549, 2 et seq.: Non eos eduxit Deus per viam terrae Philistinum, quae vicina est, ne forte pariteret eum, si vidisset adversum se bella consergere.

2. Conversio ad Deum nullo modo differenda, V, 451, 2: Ipse morietur, quia non habuit disciplinam, et in multitudine stultitiae suae decipietur. Non differenda ad finem vitae, Job, 716, 4. Cito convertendum ad Deum per penitentiam, IX, 79, 4, 2: Non tardes converti ad Deum, et ne dis-

feras de die in diem. Converti volentes magis tententur, et quare, I, 474, 2.

III. CONVERSIONIS EFFECTUS, Job, 649, 2: Delectabitur Deum, et placabilis ei erit: et videbit faciem ejus in jubilo, et reddet homini justitiam suam. Conversio quantum in penitente mutationem inducat, XVI, 204, 1. Omnes laetificat, maxime Deum, et est omnium bonum, ibid.: Dico vobis quod ita gaudium erit in caelo super uno peccatore penitentiam agente. Conversi magis gaudent de virtute, quam prius de vitiis, XV, 437, 1. Converterentes ad Deum, quam consolationem experiantur, Psalm., II, 356, 1: In convertendo Dominus captivitatem inducat, XVI, 204, 1. Converterentes se ad Deum, quam consolationem experiantur, Psalm., II, 356, 1: In convertendo Dominus captivitatem inducat, XVI, 204, 1. Converterentes se ad Deum, quam consolationem experiantur, Psalm., II, 356, 1: In convertendo Dominus captivitatem inducat, XVI, 204, 1. Converterentes se ad Deum, quam consolationem experiantur, Psalm., II, 356, 1: In convertendo Dominus captivitatem inducat, XVI, 204, 1.

CONVERSIO ANIMARUM. Conversio animarum quam sit gloriosa, XX, 227, 1, 2 et seq.: Qui convertit peccatorem ab errore viae suae, salvabit animam ejus a morte. Et Deo placeans, 229, 1. Conversio animarum tegit peccata, 228, 1, 2: Et operiet multitudinem peccatorum. Conversores animarum quomodo sint sacrificatores, XVIII, 239, 1: Ut sim minister Christi Jesu, sanctificans Evangelium Dei, ut fiat oblatio Gentium accepta. Hi perficiunt corpus Christi, 598, 2: Et ipsum dedit caput supra omnem Ecclesiam, quae est corpus ipsius. Cur justus iniquos convertere conetur, VI, 407, 2 et seq.: Execogit justus de domo impij, ut detrahatur impius a malo. Convertere cor patrum ad filios quid sit, XIV, 612, 2 et seq. Convertere volens animas, Deum roget ut capta sua dirigat, V, 482, 1: Hominis est animam preparare, et Domini gubernare linguam.

CONVERSIO INFIDELIUM. Conversio Gentium ad Christum predicta est a Tobia seniore, IV, 308, 2: Jerusalem civitas Dei... luce splendida fulgebis, et omnes fines terrae adorabunt te. Praevientia et promissa per Prophetas, XIII, 643, 2.

Conversio Indiarum Orientalium et Occidentalium ab Abdia propheta fuit, XIV, 49, 4: Et eransmigravit Jerusalem, quae in Bosphoro est, possidebit civitates Austri. Conversio Gentium per Apostolos vocatur praedatio et spoliis, 578, 1: Ecce ego levo manum meam super eos, et erunt praedia his qui serviabunt sibi. Haec Deo accepta est inter sacrificia, 464, 1. Conversio Gentium mira quatuor de causis, VIII, 3, 1. Conversio mundi per Apostolos fuit effectus et decus resurrectionis Christi, XVI, 546, 1.

Conversio Judeorum quanti sit gaudii occasio, XVIII, 192, 1, 2: Si enim amissio eorum reconciatio est mundi, quae assumptio, nisi vita ex mortuis? Conversio Judeorum fiet in fine mundi, XIV, 481, 1: Et confortata domum Juda, et domum Joseph salvabo, et concertam eos.

CONVICIA. I. CONVICTIO GRAVITAS. — Convictio gravitas metienda ex affectu conviciantis, et dignitate personae cui conviciatur. XV, 162, 1. Convicians alius multa mala facit, XVI, 212, 2. Convicia-

tor est vere insipiens, V, 294, 1: Qui profert contumeliam insipiens est. Convictio assuetus, correctionis et institutionis est incapax, IX, 603, 1: Indignitatem loquela non assuescit eo tuum, est enim in illa verbum peccati. Aquilone denotatur, VI, 346, 1, 2. Ejus et fumi quatuor analogie, IX, 59, 1, 2: Ante ignem camini vapor et fumus inalatur, sic et ante sanguinem maledicta, et contumelia, et mina.

II. CONVICTIO EFFECTUS. 1. Pro conviciante. Convicia in conviciantem recidunt, VI, 296, 2: Maledictum frustra prolatum in quempiam superveniet.

2. Pro et cui conviciatur. Convicia exauctant iram et indignationem, VI, 282, 2. Convicia etiam justis obiecta eos execrantur, IV, 280, 1, 2: Amplius ex te non videamus flitium, aut filium super terram, interfectoria virorum tuorum. Attamen innocentem non tangunt, VI, 297, 4. Convicians in quo beneficium praestet, IX, 47, 1: Relinque proximo tuo nocenti te, et tunc deprecanti tibi peccata solventur. Convicia inimicorum in qua re nobis prodest, VI, 238, 2.

III. QUOMODO SUPPLENDE CONVICTIA. Ad convicia surdescentium, III, 419, 2: Filii vero Beelth dixerunt: Num salvare nos poterit iste? Ille vero dissimulabat se audire; VII, 272, 1: Cunctis sermonibus qui dicuntur, ne accomodent cor tuum, ne forte audias sermum maledicentem tibi. Convictio convicio repellere, muliere est, XVIII, 614, 2. Convicia metuens, timidior est hoste fugiente, XIII, 146, 2. Convicti victoria paratur modestia, culpae confessione, aut miti responso, V, 446, 1: Responsio mollis frangit iram. Illud tolerantium tres sunt gradus, quorum in exemplum sunt David, Job, S. Paulus, IX, 590, 2.

CONVIVIA. I. QUI ESSENT VETERUM MOBES IN CONVIVIIIS. Conviviorum quis esset finis et scopus, X, 141, 2. Conviviorum praesae leges, ibid. Conviviorum diei quomodo Gentilibus essent, XX, 204, 1. Conviviorum mos ultimo die anni et primo uale ortum habeat, XI, 748, 2. Convivis olim pedes lavabantur, XVI, 427, 1. Et osculum dabatur, ibid., 2. Et manus et caput unguento perfundebatur, 128, 1. Eos olim excipiebat, compellebat, disponebat et regibat modimperator, X, 141, 2: 145, 2. Symposiarcham suum muneribus et ferculis honorabant, et subinde mysticis, 149, 1. Olim conviviae accumbent coronati, et quare, 146, 2; 147, 1. In convivio olim adhibebatur unguenta et flores, VI, 113, 2; 338, 2; 339, 1. Conviviae coronabantur rosis, myrto, et aliis floribus et herbis, cur, XIII, 598, 2. Conviviae cur olim coronantur primo fascia lanea vel linea, deinde sertis florent, tum calidis, tum frigidis, XII, 673, 1, 2. In convivio mos olim fuit circumlati ayrti ramo convivias ad cantandum excitare, XIV, 362, 2. Convivias olim musica adhibebatur, IX, 580, 1; X, 149, 1; 150, 2; 151, 1. Cur, XIII, 598, 2. Convivias olim